

Podle evangelia se dá žít

**Jaroslav Brož,
biblista a pedagog**

Adalbert

měsíčník královéhradecké diecéze

9/2020 / ročník XXX / 29 Kč

11 Bůh jako pedagog

14 Nejen o škole

16 Křesťanům všechno pomáhá k dobrému

34 Zázrak byl, že ten křížek nespadl

70. výročí
likvidace řeholního života
v komunistickém Československu
v roce 1950

"Vystěhování do neznama"

SLATIŇANY

Společenský dům

Tyršova ulice 287

24. 10. 2020

14:00

"Soudní procesy s kněžími a řeholníky"

ELIŠKA

„Věrná Bohu a člověku
za všech okolností“

Divadelní inscenace
o milosrdenství, mozolech
a bezedném srdci.
Životní příběh silné křehkosti
a nezlomné víry služebnice Boží
Elišky Pretschnerové OSF

S úvodním slovem o životě
a díle Sestry Elišky:
SM Zdislava Nosková OSF,
postulátorka beatifikačního procesu.

(Z obsahu

- 5 **rozhovor**
Biblické texty čtete
jako přítomné sdělení
Jaroslav Brož
- 11 **zamyšlení**
Bůh jako pedagog
- 14 **jak to vidím já**
Nejen o škole
Jan Linhart
- 16 **osobnost**
Křesťanům všechno pomáhá
k dobrému, i hříchy
Jan Rybář
- 19 **seriál**
Varhany v naší diecézi (8)
- 23 **hudba**
Mezinárodní varhanní festival
Zdeňka Pololánika
- 24 **historie**
Zázrak byl, že ten
křížek nespadol
- 28 **IKD – informace**
Královéhradecké diecéze
- 31 Charitní listy

Evidenční číslo: MK ČR E 10261.
Měsíčník. Vydává:
Biskupství královéhradecké,
Velké náměstí 35,
500 01 Hradec Králové.
Adresa redakce:

Tiskové oddělení, Velké nám. 35,
500 01 Hradec Králové,
tel.: 495 063 422,
e-mail: adalbert@bihk.cz
Šéfredaktor: Pavel J. Sršeň

Sazba: Pep-in, s.r.o.
Tisk: Tiskárna v Ráji, s. r. o.,
Semtín.

Cena: 29 Kč.
Roční předplatné: 319 Kč.
Bank. spoj.: Raiffeisenbank, a. s.,
Hradec Králové,
č. ú. 1016004393 / 5500,
variabilní symbol 551,
specifický symbol je evidenční číslo
čtenáře (viz adresní štítek).

ISSN 2570-7531

Po letním období, kdy většina z nás alespoň na chvíli opustí svůj stálý domov a odjede pryč, poznáváme nové kraje, lidi a obvyčeje nebo si připomeneme úzkou spojitost s přírodou na břehu řeky či v roubence krásného podhůří, se vracíme domů a těšíme se na obnovený řád života v teple domova. Domov je spojený s každodenním vycházením a návratem do práce anebo do školy. Až letos na jaře jsme zakusili, že domov nemá být uzavřeným kolbištěm pro všechny aktivity, ale jeho rytmus počítá s odchodem a návratem domů.

Mnišská tradice, podle kardinála Špidlíka, počítá s tím, že mniši mají svůj domov sestavený z pěti míst. Na prvním místě je kostel, kaple, kde mnich žije s Bohem. Celoživotně se zde učí naslouchat Bohu, rozvíjet vztah lásky a víry. Druhé místo patří refektáři. Místo, kde se přijímá potrava s tichu a společenství bratří, je často stejně zdobné jako kostel. Mnicha ráno po modlitbě naleznete ve skriptoriu. Je to místo celoživotního studia, soustavného zušlechťování ducha, vědění a inspirace. Součástí kláštera je také zahrada a dílny. Zde mniši pracují. V práci mnich rozvíjí sebe sama a získává pro sebe i druhé každodenní chléb. Posledním místem je křížová chodba a k ní přiléhající kapitulní síň. Je to místo veřejného styku a jednání mnišské komunity.

A jak máme poskládaný domov my? Do kostela se vydáváme pravidelně, doma máme kříž, možná koutek, který patří osobní i společné modlitbě. V kuchyni nebo jídelně se setkáváme při společném stolování. Je to místo skutečného setkání, anebo jen zastávka na rychlý fastfood? Jak máme řešené skriptorium? Sem patří – nejprve – domácí škola nebo – později – obecní či městské školy plné kamarádů a kamarádek. Později se inspirace získává v celoživotním studiu a vzdělávání. Doma přijde chvíle, kdy si sednu s knihou do křesla a začtu se, hledám na internetu to, co jsem dosud neznal. Anebo chodíme do divadla, v televizi můžeme sledovat řadu inspirativních pořadů. Za prací – živobytím většina asi stále dochází nebo dojíždí. Nicméně i tak zůstává mnoho času, který doma práci a další činnosti věnujeme. I domov musí mít svůj veřejný prostor. Ten je často spojený se stolem, kde se setkáváme a probíráme základní rozhodnutí, která se týkají jednotlivců nebo celku rodiny. Ještě jedno místo domov musí mít. Je to ložnice, místo intimity. Každý člověk potřebuje mít místo, kde není vystaven (dnes) všudypřítomné konektivitě. Kde smí být sám sebou v úctě a lásce s těmi nejbližšími.

Přeji nám všem, aby se nový školní rok stal časem, v němž bude domov utvářet osobnosti a srdce všech členů rodiny tak, aby v nich přebývaly radost a pokoj, vyzařovalo štěstí a bylo místem Boží přítomnosti.

Biblické texty čtěte jako přítomné sdělení

Někdo čte Bibli jako celek, někdo pouze Starý nebo Nový zákon. A někteří viděli Bibli jakoby jen z rychlíku. Jak číst tedy knihu knih? A může nám v dnešní přetechizované době napovědět, jak jít životem? Zeptali jsme se na to člověka povolaného, biblistu a pedagoga docenta **Jaroslava Brože**.

77 Kým jste chtěl být jako kluk

Ke kněžství mě to přitahovalo velmi brzy. Měl jsem i chvilkové nápady o kněžském povolání. Bavilo mě také pracovat doma na zahradě. Určitě vím, že jsem nechtěl být třeba lékařem. Paradoxně, když na gymnázium zjistili, že si podávám přihlášku do semináře, snažili se mě přesvědčit, abych šel na medicínu, že se tam jistě dostanu. Kdybych se nestal knězem, asi bych se zabýval něčím, co souvisí s přírodou – jako volitelný maturitní předmět jsem si vybral biologii – nebo i cizími jazyky či literaturou.

77 Čtyři bratři kněží, téměř nevídaná skutečnost. Jak to vnímáte?

Jsem ze všech sourozenců nejstarší, tak jsem si volil životní cestu jako první. Četná duchovní povolání v jedné rodině předpokládá především, že v rodině je víc dětí. A protože dnes už rodiny obvykle nemají tolik dětí, jako měli naši rodiče, není ani tolik duchovních povolání. Ale vraťme se k mým bratrům. Protože jsem poznal na sobě, jaké je to, když člověka Bůh volá, nepřekvapilo mě pak, že i moji bratři se chtěli vydat stejnou cestou. Byl jsem vlastně rád, že našli cestu, kterou pro ně Bůh připravil. Občas si vychutnávám překvapení lidí, kteří se mě ptají na mé sourozence, a já jim oznámím, že všichni bratři jsme kněží. Těší mě pak, že se z toho ostatní lidé radují.

77 Nebyl jste třeba pro své bratry inspirací ve volbě jejich povolání?

Možná je to ovlivnilo nepřímo, třeba se mohli o moji předchozí volbu opřít nebo počítat s tím, že se můžeme lidsky podpořit. Ale že bych je ovlivnil nějak výrazně, tak to si opravdu nemyslím. Jsem z nás bratrů jediný, který vystudoval za totalitního režimu. Vysvěcený jsem byl v roce 1988, ten samý rok nastoupil do semináře bratr Vojtěch, takže i on ještě zažil krátce studium pod totalitní mocí. Poslední se připravoval ke kněžství většinou druhý v pořadí Václav. Ale ten měl řeholní formaci v řádu karmelitánů, kde je dosud. Vojtěch i Prokop měli úplně jiné podmínky ke studiu než já. Pan biskup Otčenášek je poslal studovat do Říma, kde jsme se nakonec všichni tři potkali, protože v roce 1994 jsem do Říma přijel studovat licenciát na Papežském biblickém institutu.

77 ...často jsem se modlil s lidmi z ulice za jejich uzdravení, za jejich osvobození z různých závislostí.

77 Když jste dokončil seminární studia, kam se vaše kroky ubíraly?

V roce 1988 jsem se dostal na kaplanské místo v Pardubicích, kde jsem pobyl rok pod vedením pana kancléře Henycha. Tam jsem měl kromě pravidelných mší

svatých na starosti přípravu katechumenů a také jsme hodně zpovídali, zvláště před prvními pátky a před hlavními svátky.

77 Zažil jste, že by vás STB sledovala?

Před nastoupením do semináře mě navštívili a činili „lákavé“ nabídky. Když jsem je odmítl, pak se o mě během seminárního studia výrazně nezajímali. V semináři jsme tušili, že je mezi námi někdo nastrčený režimem, aby ostatní sledoval a sbíral informace. Během vojenské služby jsem byl místní kontrarozvědkou upozorňovaný a varovaný, abych nebyl příliš nábožensky aktivní.

77 Změnu režimů jste ale už zažil ve farnosti Krucemburk.

Velkou autoritou celého Havlíčkobrodského byl želivský opat Vít Tajovský, který byl zván na shromáždění, na kterých se utvářel nový společenský život po komunismu. Jeho slovo mělo skutečnou váhu, protože sám za komunismu mnoho vytrpěl, byl vězněný, potom bez souhlasu k duchovní službě. Byl přitom velmi laskavý a dával lidem naději a pokojný pohled na změnu režimu.

77 Vystudoval jste za totality, netušil jste nic o společenské změně, takže jste měl jistě nějakou představu o tom, jak budete žít svůj kněžský život v komunistickém režimu.

▮ Beseda v rámci Příběhů našich sousedů, pořádaném neziskovou organizací Post Bellum

▮ Přednášková činnost je pro doc. Jaroslava Brože stěžejní částí jeho pedagogického života

Myslel jsem si, asi tak jako mnozí ostatní, že budu sloužit lidem v nějaké farnosti, občas mě přestěhují a budu farníkem k dispozici ke svátostem, katechezím, výuce náboženství. Najednou bylo vše jinak. Brzy mi volal profesor Václav Wolf, tehdy první děkan obnovující se teologické fakulty v Praze, že jsem mu byl doporučen a zda bych nechtěl jít učit na fakultu Nový zákon. Po krátkém přemýšlení jsem jeho nabídku přijal. Bylo třeba začít studovat, protože jsem měl jen základní teologii v Litoměřicích. Zpočátku jsem jezdil do Prahy učit dva dny v týdnu, a přitom jsem se připravoval na rigorózní zkoušky k licenciátu. Po dvou letech jsem zjistil, že mě tento způsob života – na fakultě a zároveň ve farnostech – vyčerpává. Proto jsem si dal od fakulty rok pauzu a mezitím jsem byl panem biskupem přeložený do větší farnosti, do Hlinska. Ale po roce se fakulta znovu naléhavě ozvala, zda bych přece jen nechtěl pokračovat ve studiu a pedagogické činnosti. Pan biskup mě uvolnil z pastorece a já se odstěhoval v roce 1993 do Prahy a v následujícím roce jsem odjel na studium do Říma. Po návratu v červnu 1997 jsem převzal výuku Nového zákona a sám jsem ještě v Praze dodělával doktorát, který jsem ukončil v roce 2000.

▮▮ Studoval jste však i v Jeruzalémě.

V rámci tříletého římského studijního programu jsem měl možnost studovat jeden semestr v Jeruzalémě. Tam jsme

pobývali v jezuitském domě Biblického institutu. To ale není škola v plném smyslu. Vlastní studium probíhalo na Hebrejské univerzitě, konkrétně na jejím oddělení pro zahraniční studenty.

▮▮ V Listě Židům jsou velká témata, která se dají rozvíjet – smlouva, kněžství, víra, naděje.

▮▮ Má na studenta vliv, když biblistiku studuje přímo v Jeruzalémě?

Bezesporu. Bez konkrétní představy, jak vypadá země biblických dějin a evangelia a místa odkrytá archeologie, je pak mnohem těžší učit právě pasáže, které se týkají třeba zeměpisu nebo archeologie. Také další souvislosti jsou po konkrétním poznání Svaté země jasnější. Vedle poznatků historických mě velmi pomohly také zážitky současného Jeruzaléma a Izraele. Mohl jsem si tam dobře uvědomit, že Bibli, kterou čteme my, čtou také Židé a křesťané různých ritů a duchovních směrů. Východní církve například vážou znalost Bible těsněji na liturgii. My na západě jsme se vydali víc spekulativní cestou, a tak chápeme biblistiku jako akademickou disciplínu. Musím říct, že poznávat, jak různé skupiny lidí žijí dnes v Izraeli z Božího slova, je opravdu obohacující.

▮▮ Jste docentem katolické teologie, obor Nový zákon. Proč jste si zvolil právě Nový zákon?

Bylo potřeba ho tehdy učit. Pan doktor František Novák, který do té doby Nový zákon učil, už byl hodně nemocný a bylo nutné mu vypomoci s množstvím hodin na fakultě. Studium biblistiky v Římě připraví člověka stejným dílem na Nový i Starý zákon, kromě jiného jsme museli zvládnout biblické jazyky: řečtinu, hebrejštinu a aramejštinu. Mohl jsem tedy klidně učit i Starý zákon. Ale když už pedagog něco učí, tak to samozřejmě stále rozvíjí a prohlubuje. Byl mi okolnostmi přidělen Nový zákon a zůstal jsem u něj dodnes. Hodně se zabývám Listem Židům, ze kterého jsem psal i závěrečnou práci v Římě a český komentář k němu jsem podal jako svou habilitační práci. V Listě Židům jsou velká a důležitá biblická témata: smlouva, kněžství, víra, naděje. To ale neznamená, že nestudují a nepíší také něco o jiných biblických tématech. Pro dobrou znalost Bible je široký rozhled velmi užitečný, dokonce nezbytný.

▮▮ Proč je židovský národ celou svoji existencí neustále tak pronásledován?

To je velmi náročná otázka k zodpovězení. Prolíná se v ní více rovin. Vysvětlit ji jen z jednoho hlediska by jí uškodilo. Sociologové budou poukazovat na to, že důvodem pronásledování je jinakost Židů

Doc. Brož bývá zván na různá přednášková fóra nejen u nás, ale i v zahraničí

Jaroslav Brož doprovázel biskupy na jejich pouti Svatou zemí – mše svatá na oltáři, který si vlastnoručně vybudovali z kamenů v okolí

a jejich menšinová přítomnost v odlišné většinové společnosti. Většina má často sklon šikanovat menšiny, a to pak vyvolává animozity ve společnosti. Pak by tu mohla být ve hře lidská závist: mnoho Židů vynikalo a vyniká v umění, vědě, ve finančnictví. Už římscí císaři si od Židů půjčovali peníze na podporu a vydržování svých vojsk. Židé pak za to od nich dostávali různé výsady. Ty následně způsobily další nevole. Důvodem k utiskování Židů byly i náboženské důvody. Někdy se v křesťanském prostředí špatně a zvráceně vykládal vztah Starého a Nového zákona. Na určité rovině je pravda, že Nový zákon nahradil v něčem Starý zákon. Tento princip křesťané aplikovali třeba na poli bohoslužby. Je přece pravda, že po Ježíšově kalvarské oběti už nepotřebujeme konat bohoslužbu podle Mojžíšova ustanovení. Pokud idea „nahrazení“ zůstane jako jeden z teologických modelů, pak nelze nic namítat. Jakmile se ale začne nevhodně uplatňovat v konkrétním životě nebo se stane rasistickým programem, je to zlé, protože se tu směšují dvě roviny, které spolu přímo nesouvisí. Je potřeba vědět, že řeč o nepřátelství Židů vůči Ježíši a prvním křesťanům je určitý druh rétoriky nebo pochopitelná společenská tenze v době profilování se vlastních křesťanských komunit, která nemůže určovat vztah křesťanů k příslušníkům židovského národa v dnešní době.

77 Přišel jste při svém bádání na něco nového, objevného?

Něco zásadně objevného se dnes asi v biblistice nedá čekat – pokud by se neobjevil nějaký významný dosud neznámý rukopis. Ale myslím, že ani ten by nepřinesl nic podstatně nového. Biblista se těší ze zdánlivě drobných objevů, když mu Boží slovo zazáří novým světlem. Pak se o to může s radostí dělit s posluchači na přednáškách nebo se čtenáři ve svých knihách. Leccos přínosného lze získat zkoušením nových metod nebo objevováním již zapomenutých důrazů biblického textu.

77 Jsem toho názoru, že biblické texty je třeba číst i jako přítomné sdělení Boha nám lidem a použít k tomu metody, které to usnadňují.

Například se v posledních desetiletích hodně mluvilo o tom, že historický nebo literární přístup k Bibli je jednostranný, protože uvězní biblický text v té době, kdy vznikl. K Písmu svatému nelze přistupovat jen jako k textu minulosti, ono má být živým slovem pro dnešek. Biblické texty je třeba číst jako přítomné sdělení Boha nám lidem a máme k tomu používat metody, které to usnadňují. Papež Benedikt XVI. zdůraznil, že je třeba se vrátit k dědictví církevních otců a číst Písmo jako živé Boží slovo.

77 Jak se dá učit Nový zákon, aby to nebyl suchopár, aby si studenti informace pamatovali?

Někdo si třeba myslí, že mu stačí, když si jednou přečte evangelia nebo že je pravidelně poslouchá při liturgii. To je samozřejmě správné, ale nestačí to. Písmo je třeba číst studijním, to je velmi soustředěným a systematickým způsobem. Proto se snažím do výuky zařazovat vybrané úryvky z Nového zákona a ukazovat studentům, do jaké hloubky je možné je vykládat a v jaké šíři jim porozumět. Potřebuji si uvědomit, že Bibli máme číst v širokém kontextu nebo jak se říká: vykládat Bibli Bibli, to znamená sledovat bohaté předívo souvislostí. Při tom se v Novém zákoně neobejdeme bez Starého zákona. Když vykládám studentům blahoslavenství, nelze smysl těch krátkých vět pochopit, když neznáme cestu k nim ve Starém zákoně. Nebo u svatého Pavla by se mohl zdát, že mluví suchými větami, a potom nás mile překvapí, když se dovíme, že mluví o duchovním životě, o tom, co každý člověk, který uvěřil v Pána Ježíše, prožívá, a že toto nám může být světlem i dnes. Četbu Písma činí zajímavou jeho kontext, tedy to, co není přímo v textu napsáno, ale dá se z něj rekonstruovat. Třeba když Pavel popisuje problémy v komunitách prvních křesťanů. Tam šlo o spásu, o jednotu, o vzájemné porozumění. A potom: biblický text je třeba dobře znát. K jeho zapamatování neexistuje jiná metoda než číst, číst a zase číst. Na

denním studiu říkám studentům, kteří studují také řečtinu, aby si otevřeli řecký Nový zákon. Jeho četba je velmi obohacující. Cílový jazyk překladu totiž nikdy nemá takové vyjadřovací prostředky jako jazyk výchozí. A tak kdo jen může, ať čte Písmo svaté v původním jazyku.

Teologická fakulta vám přinesla další příležitost poznání. V kněžském semináři působíte jako spirituál.

Jako externí spirituál. Jsem pomocníkem spirituála hlavního, kterým je pater Josef Žák. Snažím se bohoslovce vést k tomu, aby Písmo svaté četli jako duchovní četbu. Také s nimi hovořím o osobním rozměru slavení mše svaté, co a jak ve zpovědnici, probíráme život v celibátu, identitu kněžského života. A samozřejmě jsem k dispozici jako zpovědník.

Jak nabídnout dnešním mladým lidem duchovní alternativu vůči svodům a možnostem dnešního technického světa? Jak učinit jakýkoliv druh duchovního stavu zajímavějším?

Svět elektroniky a vůbec virtuální svět je velmi lákavý. Je jistě dobré těchto prostředků vhodně využívat k usnadnění života, studia a komunikace. Někdy ale mohou být kontraproduktivní, protože berou člověku svobodu. Snaží se mu diktovat životní styl, který je vzdálený solidnímu duchovnímu životu. Kdosi řekl, že digitální revoluce už proběhla, ale my dnes ještě neznáme její důsledky. Nemyslím si, že bychom my měli činit duchovní stav zajímavějším, protože to nejsme my, kdo jsme jeho původci. Žijme duchovní stav autenticky, sdílejme se o důvod naší radosti a naděje, ale bez násilného agitování. Nebudme herci víry, nedělejme politiku víry, ale snažme se ve své hříšnosti usilovat o svatost.

Mnoho let spolupracujete s Misiónářkami lásky.

Samy sestry se mě ptávají, jak jsem k nim přišel. Nevím. Matka Tereza otevřela v roce 1990 dům v Praze-Bubenči, který dostala k dispozici od prezidenta Václava Havla. V době, kdy jsem se vrátil ze studií

(...ale především je katolický duchovní

do Prahy, hledaly tyto sestry kněze, který by u nich sloužil pravidelně mši svatou. Tehdejší jejich dům nebyl daleko od pražského semináře. Začal jsem tam tedy docházet na nedělní odpolední mši pro chudé. Sestry mě brzy zapojovaly do služby těmto lidem víc a víc.

...můj učitel, mi jako mladému asistentovi připomínal trojí „s“, moudrost jejich spirituála: sanctitas – sanitas – scientia. Nejprve svatost, pak zdraví a na třetím místě věda.

Když se sestry v roce 2002 musely přestěhovat na Prahu 8, protože o původní dům přišly kvůli restitucím, začal jsem jim sloužit coby jejich pravidelný zpovědník. Pak jsem se někdy účastnil prázdninových táborů a dalších akcí, které sestry připravují pro chudé lidi

a jejich děti. Posléze mě začaly sestry zvat, abych pro ně vedl duchovní cvičení i mimo ČR. Jsou totiž vděčné, když mají kněze, který poznal jejich spiritualitu, a může jim tak lépe rozumět. A tak jezdím každý rok někam: Polsko, Německo, Litva, třikrát jsem byl na Haiti. V indické Kalkatě pak ode mě sestry chtějí opakovaně intenzivní kurz o svatém Pavlu v rámci jejich roční školy celoživotního vzdělávání.

Jde vždy o sestry gramotné? Přece jen často jsou z velmi chudých poměrů. Mají vůbec na čem stavět?

Je pravda, že jsou mezi nimi sestry z velmi chudých poměrů, ale v kongregaci mají také sestry lékařky, právničky, a další vysokoškolsky vzdělané. Každá sestra prochází důkladnou formací v sebezpoznaní a práci se sebou, v duchovním životě a v mnoha praktických dovednostech. Průprava v duchovním životě – musím konstatovat – je u nich vynikající. Doba od noviciátu do věčných slibů trvá nejméně deset let. Komunikační dovednosti sester jsou v průměru výborné. Jinak by nemohly dobře dělat to, co je častou náplní jejich služby: zachytit ty nejchudší lidi na ulici, postarat se o ně a snažit se je vrátit do řádného lidského života. V naší evropsko-americké společnosti k tomu využívají sítě sociálních institucí, kam se snaží lidi nasměrovat nebo umístit. Kde tyto sítě chybí, jako například v částech Indie nebo na Haiti, postaví si k tomu účelu vlastní domy. V takových prostředích jsem upřímně obdivoval jejich organizační a manažerskou dovednost.

Co přinesla do vašeho života jejich spiritualita, kontakt s nimi?

Především živou zkušenost, že lze žít podle evangelia. I v tomto dnešním světě. Člověk se musí službě plně vydávat. Matka Tereza říkala, že nejsou sociální pracovníce, ale kontemplativní osoby uprostřed světa. Hodně se modlí, aniž by ukrajovaly z času, který věnují chudým a potřebným. Jeden den v týdnu věnuje komunita sester čas jen sobě. Žijí intenzivně službu bližním i čas modlitby. Je to

pro mě naděje, že lze žít evangelium naplno. Sám se to od nich učím. Nejsou pro to potřeba nějaké výjimečné podmínky ani vlastnosti či obdarování. Sama Matka Tereza o sobě říkala, že není ničím zvláštním, jen naplno miluje, že koná prostou službu lásky.

77 Věnujete se i lidem, kteří jsou nějakým způsobem svázáni zlým duchem. Sloužíte jako exorcista.

U mě jedno souvisí s druhým, jedna oblast služby vyrůstá z té předchozí. Lidé občas přicházejí s problémy, za kterými byla patrná duchovní svázanost. Modlil jsem se s lidmi z ulice za jejich uzdravení a za jejich osvobození z různých závislostí. Občas jsem měl obavy modlit se dál, protože mi bylo jasné, že se v nich projeví ta temná příčina jejich nesnázi naplno, a já bych nevěděl, co si počít. Bylo mi tehdy ještě za kardinála Vlka nabídnuto dostat pověření k případné modlitbě exorcismu. Sloužil jsem tímto způsobem příležitostně asi deset let, ale při svých dalších povinnostech jsem to mohl dělat jen ve volných chvílích. Nyní jsem oficiální pověření obdržel znovu. Lidí potřebných této služby je dost, ale nejsem schopen přibrat do péče mnoho nových kromě těch, kterým se už věnuji z dřívější doby.

77 To mluvíme o případech spíše běžnějších. Ale co ty velké exorcismy?

I ty jsou. Ve skutečnosti existuje posedlost v mnoha různých stupních. Měl jsem několik případů, které byly náročné i fyzicky. Pak je potřeba, aby pomohli třeba další kněží, kteří se věnují službě duchovního rozvazování. Jako zdatné pomocnice se ukázaly také některé sestry. Ne každý člověk, který žádá o pomoc, je stížen vyšším stupněm posedlosti. Ale věnovat se je třeba každému, kdo takto trpí. Navíc hned na začátku není vždy patrné, jak silný je útlak, svázání nebo posednutí osoby tím Zlým. V poslední době se setkávám také s lidmi nepokřtěnými, kteří hledají pomoc tohoto druhu. Je to pro ně současně příležitost, otevřít se víře a mnohdy nastoupit cestu přípravy ke křtu.

77 Pracujete v mnoha duchovních sférách? Kde nabíráte energii vy sám?

Nerad spojuji slovo „energie“ s duchovním životem, ale na prvním místě je jisté, že pramenem síly je modlitba. Abych řekl pravdu, tam, kde pocituji únavu a vyčerpání, je nejlepší tiché spočinutí v Boží blízkosti. Pánova přítomnost v Eucharistii je veliký dar. Na té přirozené lidské rovině relaxuji hudbou, při ní dokážu zcela vypnout a ode všeho se odpoutám. Také pohyb mi dělá dobře, snažím se jezdit na kole, mám rád turistiku. Musím se ale přiznat, že v poslední době na to málo dbám. Letošní pandemie – je-li vůbec správné to tak nazývat – mi pročistila letní kalendář, tak jsem mohl přece jen o něco víc odpočívat než v minulých letech. Zjistil jsem, že i duchovní služba – exercicie pro sestry – s pravidelným programem je pro mě jistým druhem odpočinku. A to už proto, že se tu vytváří hluboké prostředí modlitby, ticha a naslouchání.

77 Kolik vám letos přijde nových seminaristů?

Čtyři. Dva nastupují za hradeckou diecézi a dva jsou Pražáci. Studentů na fakultě by mělo být v prvním ročníku víc, docházejí tam ještě členové řeholních společenství a zájemci z řad laiků. Celkem bude prvků asi něco přes deset.

77 Při tak malém množství seminaristů, neuvažuje se o sloučení pražského a olomouckého semináře?

Občas se o tom mluví, ale žádná z obou fakult – pražská a olomoucká – by z toho nebyla moc šťastná. Denní studium teologie pořád představuje na fakultě jakýsi kmenový studijní program, i když je méně navštěvován než jiné programy. Denní teologie určuje strukturu teologického studia jako takového. Stále můžeme žít v naději, že přijdou lepší časy. Současné počty bohoslovců jsou opravdu malé. V minulém akademickém roce bylo ve všech ročnících kněžského semináře v Praze patnáct studentů. Každá nevýhoda má obvykle také své výhody. Velmi si pochvaluji možnost pracovat

(Knižní tipy

Karmelitánské nakladatelství

www.ikarmel.cz
Komenského 328, 509 01 Nová Paka
Velké nám. 36, 500 01 Hradec Král.
zasilky@kna.cz, tel. 384 420 295
www.kna.cz/prodejny

Štěpán Smolen

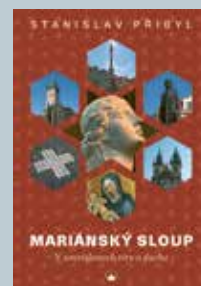
Cikánský evangelia

Co dovede Bůh se „vzpurým materiálem jménem člověk“? Ukazují to Cikánský evangelia, otevřená výpověď o cestě ke Kristu z prostředí plného drog, sexu a okultních praktik. Viktor a František, kteří vyrůstali v romské komunitě, se v rozhovoru s knězem zamýšlejí nad svým dřívějším životem. Záchranou se pro ně stalo setkání s milujícím Kristem. 336 stran, vázaná, 268 Kč

P. Stanislav Příbyl

Mariánský sloup

Kniha pojednává o vzniku, stržení i obnově mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze. Výklad doprovázejí desítky fotografií, ukázky z dobových dokumentů, reprodukce výtvarných děl, ale i modlitby, dopisy, básně a věroučné reflexe. Vázaná, 292 Kč

s bohoslovci a studenty na fakultě formou semináře, která umožňuje pružně reagovat na jejich zájem, otázky a individuální potřeby.

77 Jste hudbymilovný člověk. Hrajete na několik nástrojů.

Hrával jsem na varhany, občas si sednu ke klavíru, roky jsem hrál v hudební škole na housle, dále pár roků na trombón. V rodině jsme se vlastně všichni naučili hrát na zobcovou flétnu, a učil jsem se také brát do ruky kytaru, to především na vojně, kde nebyl jiný nástroj k dispozici. Jsme dost hudební rodina. Tatínek hrál doma na harmonium a v kostele na varhany. Základy hry na klávesové nástroje nám dávala maminka a tatínek to pak u mě dotahoval trochu dál. Od dětství jsem po jeho boku hrával u nás v kostele v Červeném Kostelci. S bratrem Václavem jsme se učili na dechové nástroje. Městská dechová hudba tehdy chtěla omladit orchestr, a tak nás její starší hráči zaučovali ve hře. To, co bylo nezbytné, abychom s nimi mohli hrát, jsme se naučili poměrně rychle. Pak bylo pochopitelně třeba se pořád zdokonalovat. Učili jsme se hrou z not a odposlechem od ostatních hráčů. O dnešní dostupnosti kvalitních nahrávek světových interpretů, ale i různých kurzů hry třeba na youtube, se nám tehdy ani nezdálo.

77 Nikdy vás nenapadlo, že byste se živil hudbou, že byste ji vystudoval?

Ani ne. Jeden můj spolužák odešel během gymnaziálních studií na konzervatoř, ale mě takový krok vůbec nenapadl. Asi jsem v té době měl v sobě už jasno o své cestě ke kněžství. V semináři jsem se ale hudbě dál věnoval, učil jsem se doprovázet liturgickou hudbu a ve volném čase jsem studoval snazší skladby pro varhany.

77 Máte nějaké téma ve svém životě, kterému byste se chtěl začít nově věnovat?

Mám mnoho témat, která mi leží v šuplíku. Kromě všech studijních předmětů, které bych rád zevrubně

aktualizoval – a za tím se mi na to nedostává čas ani energie – bych se rád věnoval jedné své lásce, totiž křesťanské syrštině, její liturgii, dějinám syrského křesťanství a jeho duchovní literatuře. A to nejen pro sebe, ale rád bych zprostředkoval duchovní bohatství svatého Efréma, Jáкова ze Sarugu, Afrahata a dalších našim českým čtenářům.

77 Co byste třeba, ohlédnete-li se zpět za svým životem, udělal dnes jinak?

To je těžké říct. V podstatě jsem přesvědčen, že můj život v hlavní linii utvářela a utváří Boží prozřetelnost. Nejsem

zastánce takových těch postupů „jak ze sebe udělat...“ úspěšného vědce, faráře, učitele, influencera,... Když si jde člověk tvrdě za svým, dělá to z něj bezohledného sobce. A v církvi to pak je o to horší. Možná bych byl pevnější v říkání „ne“ různým nabídkám – a lidem – kteří vám vnutí různé úkoly a funkce, abych měl prostor na to podstatné. Už jmenovaný František Novák, můj učitel, mi jako mladému asistentovi připomínal trojí „s“ – moudrost jejich spirituála: sanctitas – sanitas – scientia. Nejprve svatost, pak zdraví a na třetím místě věda.

Pavel J. Sršeň)

Pouť lidí dobré vůle

V rámci Dne Charity pořádá
Oblastní charita Pardubice,
Farní charita Chrudim a Oblastní
charita Nové Hradky u Skutče

pěší a cyklistickou pouť do Luže

za nemocné a trpící

která bude završena v chrámu
P. Marie Pomocné na Chlumku
mši svatou v sobotu
26. září 2020 v 15:00

Program:

- po mši sv. setkání v rodinném centru DaR
- pohostění pro poutníky
- bohatý doprovodný program
- skákací hrad a jiné

Pěší:

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje 8:00, 32 km
požehnání poutníkům na cestu
Chrudim, kostel NPM 8:30, 21 km
požehnání poutníkům na cestu
Luže, poutní kostel P. Marie Pomocné,
mše svatá za nemocné a trpící v 15:00

Cyklisté:

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje 11:00, 32 km
požehnání poutníkům na cestu
Chrudim, kostel NPM 12:00, 21 km
požehnání poutníkům na cestu
Luže, poutní kostel P. Marie Pomocné,
mše svatá za nemocné a trpící v 15:00

Autobus: (rezervace míst nutná)

Pardubice, parkoviště u lodě Arnošt, 13:15
Chrudim, Masarykovo náměstí, 13:45
Luže, příjezd 14:15
Luže, poutní kostel P. Marie Pomocné,
mše svatá za nemocné a trpící v 15:00

Návrat:

Luže, odjezd autobusu 18:00
Chrudim, Masarykovo náměstí, 18:30
Pardubice, parkoviště u lodě Arnošt, 19:00

**Na pouť zveme všechny lidi dobré vůle, kteří chtějí svou účastí
duchovně podpořit nemocné či jinak strádající příbuzné, přátele a známé**

Více informací a registrace na pardubice.charita.cz,
chrudim.charita.cz, novehrady.charita.cz
nebo tel.: 733 161 618, e-mail: dobrovolnik@charitapardubice.cz

Bůh jako pedagog

Bůh jako přísný soudce, policajt nebo milující otec? X dalších lidských pokusů **popsat nějak Boha**. Realita bude blíže tomu, že dotyčný spíše než Boha psychologicky projektuje své momentální životní nastavení. O různé definice, kategorie, logické rámce se pokoušelo a pokouší mnoho učenců, filosofů, teologů od počátku složitějšího používání šedé mozkové kůry. Mistři intelektu se dostali velice daleko, až na samou hranu myšlenkového srážu, kde lze ještě diskutovat a neztřítkit se.

Následující propast je už pouze pro volný pád a odvážný skok adrenalinových umělců, mystiků a básníků (s určitým rizikem roztržení se na dně propasti). Během letů a pádů pomohou křídla ze symbolů, občas vánek, někdy vichřice, oheň či láska. Ale nakonec obě skupiny musí rezignovat na finální pochopení, uchopení, pojmenování neuchopitelného a přesahujícího. To však přináší určitě osvobození. O Bohu jde docela dobře přemýšlet kdo/co není než naopak. Což se hodí jako prevence heretických úletů a sektářských dogmat. Má tedy vůbec smysl se o něco pokoušet? Naprosto ano! Minimálně jako vděčnost za dar rozumu je dobré rozum používat. Ale také s odkazem na Boží svobodný přístup, humor a radost z lidské kreativity můžeme použít obraz/symbol téměř jakýkoliv. Tedy pokud nemáme v úmyslu zakládat sektu. Nebudeme psychologům ani teologům „rušit jejich kruhy“, ale v rámci mírné nadsázky si dovolíme vstoupit do Boží školy, a zakusit Jeho pedagogické lekce, které lze najít na řádcích i mezi řádky Bible.

Bůh jako učitel, pedagog? To už není tak vzdálené a můžeme najít slušný materiál pedagogických, didaktických prvků jak v prvním, tak v druhém semestru (tedy v SZ i NZ).

Začneme od Adama. Bůh zadává domácí úkoly (velice vlídně, mírně a s láskou).

Zadání svému žákovi předává přímo, srozumitelně a didakticky (krok po kroku, tak jako postupoval při tvorbě školy a celého světa). Namátkou třeba úkol pojmenovat živé tvory. Jako dobrý pedagog netlačí žáka do již hotových definic. Napovídá, že plazící se monstrum by nemusel nazývat třeba veverkou a podobně. Dává žákovi kreativní prostor, protože sám kreativitu miluje. První lekce probíhá v oboustranné spokojenosti.

S příchodem nové žákyně do třídy se trochu zamíchají karty. Adam se zamiluje na první pohled do krásné Evy. Eva ho lidově řečeno „chytí za srdce“ (což si Adam vysvětluje občasnou bolestí blízko žeber). Obecně se nemá srovnávat, ale v porovnání s ostatními obyvateli ráje Eva jednoduše vyniká jak krásou, tak svou živostí a tak nějak je pro Adama přitažlivější než nově pojmenované zvířectvo z domácího úkolu. Tato událost sice výuku lehce zpomalí, ale v dlouhodobém kontextu (se kterým dobrý pedagog počítá) vlastně prospívá. Komplikace nastávají s přibývajícemi postavami, které se objevují ve školním zařízení. Adam i Eva znají pravidla fungování celého ráje, a to tak, jak je nastavil hlavní Pedagog. Dokonce to vnímají jako výhodu. Výuka probíhá zpravidla ve venkovních prostorách a s praktickými ukázkami. Při jedné přestávce však dojde k určité situaci, která bude mít dlouhodobý a dramatický dopad v celém edukačním procesu.

Klasickou zápletku není potřeba detailně rozebírat, za zmínku stojí, že během diskuse Evy s hadem použil had argumentační fauly. Eva pod náporu emocí přehlédla tyto nelogické a zavádějící prvky v hadí argumentaci a nechá se lidově řečeno „ukecat“. Nelze nezmínit velmi pasivní přístup spolužáka Adama, který byl dle dostupných zdrojů přítomen diskusí. Nezarazil hada při fabulování a fake

news a ani nepřipomněl Evě pravidla a školní řád. Samotný had nestojí moc za řeč, protože i když má své druhové jméno, jeho fyziognomie úplně nesedí. Kdo kdy viděl mluvícího hada s končetinami? O jeho motivaci lze spekulovat, ale zřejmě to vypadá na marný pokus nějak dosáhnout na úroveň Pedagoga, případně o pomstu za špatnou známku. Také když údajně věděl, co dělat, aby byl člověk jako Bůh, proč sám vypadal tak podivně? Pojďme radši dál.

Následuje další Boží pedagogický postup. Dodnes některými mylně chápán jako Boží naštvanost, trest, represe. I když některé překlady tomu, pravda, nahrávají. Odtud vznikají zárodky termínů Bůh-polícajt, Bůh soudce apod. Opuštění školy v ráji nebylo jistě pro žáky příznivé (každý kdo propadl nebo se nedostal na školu ví, o čem je řeč), ale bedlivý čtenář zdrojů a komentářů zaznamená, že Bůh-pedagog na cestu žákům pořizuje speciální pomůcky - obleky a má evidentně starost o jejich budoucnost. Klasické přímé vzdělání bylo sice přerušeno, ale jeho externí podpora v praxi a prvních zaměstnáních stále pokračuje.

V dalších kapitolách Bible (v prvním semestru) zjistíme, že pedagogický proces úplně přerušen nebyl. Částečně probíhá distanční formou, hlavní Pedagog je spíše externista. Vyučují zastupující učitelé, vychovatelé, instruktoři. Čas od času proběhne přímá výuka, která má na žáky spíše ohromující efekt, většinou akustický i vizuální. Namátkou zmiňme některé situace z prvního semestru, v nichž můžeme vnímat pedagogické prvky.

Stavba Archy. Noe dostává zadání s dlouhodobým cílem. Většina žáků Noemův postup kritizuje a zesměšňuje. Dle pokynů Pedagoga Noe stihne dokončit úkol před termínem. Pro ostatní má prošvihnutý termín odevzdání fatální následky. Pedagogickou lekcí je v tomto případě důvěra v Pedagoga, který sleduje dlouhodobý cíl, i když jeho první požadavky mohou působit neracionálně.

Stavba věže. Paradoxní zásah. Na jednu stranu zdánlivě působí jako nepřejícnost týmové spolupráci spolužáků. Z dlouhodobé perspektivy je záměna jazykových kurzů pro žáky naopak zachraňující. Pedagog sleduje vyšší cíl, a to uchránit žáky před falešnou představou, že již nepotřebují ani výuku, ani Pedagoga

Křepelky. Z krátkodobého hlediska velmi podivné. Proč bránit rozumnému zásobování na poušti? Pedagogickou lekcí je opět důvěra. Spolehnout se na to, že se Pedagog vždy v pravý čas postará o své žáky a jejich potřeby. V realu to končí fiaskem. Ne každý pokus vyjde.

Čas od času Pedagog vstoupí do přímé výuky zejména pro výrazné žáky, jako je např. Mojžíš. Tyto hodiny jsou velmi intenzivní a prospěšné. Žák má možnost vnímat zapálenost Pedagoga pro věc. Kromě pedagogiky lze pocítit i intenzivní

vztah a zájem o žáka, který značně přesahuje školní výuku a je propojen s celým životem. Také je vztažen na celý školský systém a komplet celé žactvo.

Tento Pedagogův oblíbenec se sám později stává učitelem a má výsadu občasných přímých konzultací. V určité fázi semestru Mojžíš obdrží při jedné konzultaci pro své žáky speciální učebnici, kde jsou shrnuty základní principy výuky v jasných formulacích. Žáci zprvu neobjevují tento dar a vracejí se ve svém přístupu do předškolních let (například hrou na zlaté tele a dalšími volnočasovými aktivitami). Výuka pokračuje v nestandardních podmínkách, na cestách a v nehostinných podmínkách mimo školní lavice (myšleno ve stanech a v poušti).

Postupem času se učebnice stane nedílnou součástí výuky. Učitelský sbor se dle doporučení Pedagoga rozšiřuje. Objevují se lektori, poradci, učitelé hudební výchovy a poesie a také častěji instruktoři bojových pohybových aktivit. Časem se do výuky dostává stále více didaktických pomůcek. Například pomůcky pro opakování si komunikačních formulací s Pedagogem nebo další striktní pokyny pro chování se ve škole, mimo školu, v práci, mimo práci, na cestě ze školy do práce a naopak. Klasická učebnice je doplněna o velké množství předpisů a směrnic, dodatků. Obecně lze říci, že mají smysl jak pro výuku, tak pro praktický život, ale v jejich přehnaném striktním dodržování je znát spíše stopa učitelů a jejich představ o dokonalosti než přímo pokyn Pedagoga (což se naplno projeví v půlce druhého semestru u Pedagoga juniora).

S blížícím se koncem prvního semestru Pedagog posílá do škol stále více externích lektorů, kteří se snaží více ozřejmit smysl výuky a také prezentovat Pedagoga a jeho vztah k žákům. Ve školách je mylně vnímám spíše jako školský inspektor. Školský systém je funkční, ale začíná se vyprazdňovat původní smysl výuky. Učitelé sice realizují vzpomínkové akce spojené s Pedagogem (a jeho odkazem), ale dle reakcí lektorů Pedagog toto nikdy nevyžadoval a vlastně to ani neoceňuje. Lektori jsou sice zváni do škol, ale svým nekonvenčním způsobem (vzhledem i jednáním) nabourávají zaseté pořádky a systém. Jejich lekce jsou náročné, netradiční a s prvky zážitkové pedagogiky. Což se nelíbí klasickým kantorům a dochází ke sporům. Některé konflikty končí vyhazovem, některé dokonce likvidací lektorů.

I přes tyto excesy učitelů a kolísavý zájem žáků Pedagog stále nevzdává svoji snahu ukázat to nejlepší a zejména dát žákům pocítit svůj kladný vztah, na který nemá vliv mnohdy opačný přístup k výuce. Během celého prvního semestru žáci i učitelé zažívají i komplikované životní situace spojené s válkami, zjetím, nepochopením. Z velké části způsobené laxním přístupem k probírané látce. Přesto Pedagog stále doufá a věří, že jednou žáci pochopí, jak to zamýšlel a že by se pro ně klidně i totálně rozdál.

Boží pedagogické lekce ve Starém zákoně (prvním semestru) jsou celkem čitelné a jasné. Paradoxem je, že pozitivní odezva žáků je nárazová a pochopení látky slabé. Tu a tam nějaké vyznamenání, občas trojka, většinou nedostatečné. Žáci svým způsobem trpí externí výukou, což se také může projevat na prospěchu. Pedagog vnímá tyto tendence, a protože má svou třídu rád, na druhý semestr změní postup a způsob výuky a rozhodne se obnovit přímé vyučování. Do školy posílá svého syna s představou, že když bude vyučovat jako klasický učitel, určitě žáci látku pochopí lépe a přijmou ji.

Božích pedagogických lekcí najdeme v Novém zákoně (druhém semestru) po-
žehnaně.

Přeskočíme narození Božího syna, dramatické cesty do Egypta a zpět a navážeme na začátek pedagogické kariéry Pedagoga juniora. Když vyjdeme z Matoušova evangelia jako nejlépe navazujícího zdroje na Starý zákon, začíná svoji kantorskou dráhu tradičně, tak jako jeho táta. Hora, hory, prostě vysoké místo. Horské kázání (výuka) je start-up nejvyšší kvality. Jasně formulované programové prohlášení, pedagogické důrazy s ohledem na ostrakizované skupiny a spousta odkazů na první semestr, předneseno s autoritou a současně moderní workshopovou dialogickou formou. Akce až revoluce a současně jasný respekt k prvnímu semestru a emeritním profesorům. K tomu nepřehlédnutelná osobnost učitele, jeho osobní přístup, motivační příběhy a časté opakování látky. Výuka na cestě, ve vyhlášených školách i na louce. Současně bohatý společenský život a mimoškolní aktivity. Akce trávené se žáky, kolegy, výlety, oslavy narozenin, svatby. Ale také časté konflikty s klasickými učiteli, nepochopení zastánců prvního semestru, žárlivost líných učitelů, obdiv žáků a zejména žákyň a spousty fanoušků i nepřátel. Pedagog jr. přišel s něčím zbrusu novým a současně s návazností na něco hodně původního (ještě před epizodou s hadem).

Pedagog jr. často využívá v pedagogice zážitkové prvky. Důležitá setkání jsou na horách (nadhled, odstup). Příprava na semestr probíhá na poušti. V lekcích často využívá narativních metod (příběhy, hyperboly, podobenství, bajky, apod.). Při větších přednáškách využívá přírodní zákonitosti – mluví z loďky uprostřed jezera

(lepší zvuk), v kruhu přátel přírodní zákony občas překračuje (chůze po moři, práce s bouří). Občas sice usne po přednášce nebo se vytratí do tmy či na kopec. Ale na rozdíl od většiny běžných učitelů své teze doprovází mimořádnými jevy. Když mluví o uzdravení nemocných, tak je vzápětí uzdravuje. Často se přesunuje, sice občas využívá standardní učebnu, ale bližší mu jsou otevřená prostranství, příroda. Praktické prvky ve výuce o mnoho let později začne inspirativně používat Jan Ámos Komenský či Marie Montessoriová.

Hlavním cílem Pedagoga jr. bylo sdělit, předat žákům primárně zprávu o vztahu s hlavním Pedagogem. Úspěch i konflikty vrcholí snahou klasických učitelů a vrcholného židovského managementu o jeho odstranění. Z pašijových událostí zmíníme pedagogický prvek při ustanovení Poslední večeře. Spojit tak zásadní záležitost s tak archetypálním rituálem jako je společná večeře je bezesporu božsky geniální.

Až po velikonočních událostech to začne zapadat. Pedagogika nekončí. Při návratu mezi své žáky nemá problém jr. provést praktickou ukázkou pro racionálního Tomáše. Dále pro všechny záměrně posnídá pečenou rybu, aby prakticky ukázal, že jeho tělo není nehmotné. Dalším žákům, kteří raději odcházejí z města, zase převypráví látku z prvního semestru, která se vztahuje k jeho osobě a nakonec zakončí rituálním lámáním chleba, aby jako dobrý pedagog pohybem připomněl Poslední večeři. Pedagogický vrchol dějin.

Co říct závěrem? Druhý semestr pokračuje, ale určitě (dle zdrojů na konci učebnice) jednou nastane konec školního roku a... prázdniny. Konečně pak budeme moci potkat Pedagoga osobně a zeptat se ho na konkrétní látku, úkoly, nejasnosti. On se nás zřejmě taky bude ptát... otázkou je, zda více na plnění úkolů nebo na přestávky, případně na spolupráci s ostatními spolužáky.

Martin Suchomel)
pedagog, lektor programů ACET,
www.acet.cz

Nejen o škole

Co by to bylo za slovo?

Kdybych si s vámi zahrál Hru na empatii – tedy na schopnost vycítit, jak myslí druzí lidé – a zeptal se, co napadne většinu ostatních při slově „škola“... Ať už s radostí, že začíná něco nového nebo s bolestnou vzpomínkou na skončené prázdniny....

Mimochodem, taky vám připadá, jak každý rok ty prázdniny rychle utečou? A to měly od jara už jakousi zvláštní předeheru v korona-krizi.

Náboženství

Děti i studenti nastupují do škol na povinnou výuku, ale taky se jim nabízí různé kroužky, až se mi zdá, že se děti ukroužkují k vyčerpání. Ale o tom psát nechci. Mám prosbu: nezanedbávejme náboženství – nebo křesťanskou výchovu nebo nábrko nebo nábožko nebo... jak se tomuto předmětu říká oficiálně, či mezi dětmi. Je jedno, jestli ho učí kněz či katecheta, ve škole nebo na faře. Stává se totiž, že se řeší jako priorita dramatické, taneční, výtvarné a jiné kroužky a náboženství je jen doplňkem, když vyjde čas... Ano, někdy je to těžké spojit dohromady, ale jde o to, co je důležitější.

Jak to bylo při křtu

Vždy při křtu prosím rodiče dítěte především o toto:

I když vy sami máte víru třeba slabou nebo ji nepraktikujete, prosím, slibte mi, že až dítě půjde do školy, tak ho přihlásíte na náboženství. Je totiž třeba, aby se dítě systematicky dozvědělo o obsahu Bible, o křesťanském učení, aby mohlo být připraveno ke svátostem a aby mělo možnost navázat osobní přátelství s Kristem. Pak se ve svém dospívání samo rozhodne, jak bude žít... Teď vše záleží na vás a na kmotrech.... Prakticky tento slib není problém, ale bohužel často zůstane jen u toho slibu. Nešlo by to napravit

třeba právě letos? Pořád je ještě možnost se přihlásit....

Stačí jít na film Anděl Páně?

Věřím, že to někdy děti nebaví nebo to prostě nejde z jiných příčin. Je dobré vše probrat s místním knězem nebo katechetkou – snad by to šlo individuálně anebo něco zkusit ve vedlejší farnosti, či přímo doma. Vždy se najde nějaké řešení. Nepodceňujme to.... Totiž aby dítě bylo schopno v dospívání se rozhodnout pro dospělou víru, nestačí jen návštěva mše sv. a zhlédnutí obou dílů Anděla Páně – jakkoliv to první je podstatné a druhé je fajn....

Vynalézavost

Vím, že rodiče mají spoustu práce, aby uživilí rodinu, spláceli hypotéky, postarali se o stárnoucí prarodiče, angažovali se ve farnosti, pomohli někomu z okolí a nevím co ještě se od dobrých křesťanů očekává....Vše se nedá stíhat. Ale jedna věc je nenahraditelná. Hledat nějaké způsoby, jak děti a mládež oslovit vírou. Nejde jen o školní výuku v lavicích s učebnicemi. Hledejme nové formy, které budou děti opravdu bavit. Proč se ve škole pořád volá po nových metodách? Jak je to s naším přístupem? A proč je tak vynalézavý zábavný průmysl a my za

ním sotva pokulháváme? Jsme unavení a je nás málo, chtělo by se říci. Jenže tady bych apeloval na naši českou jedinečnou schopnost improvizovat a vystačit si i s málem...

Týká se to nás všech

Možná by stálo za to udělat hned na začátku roku průzkum mezi rodiči i dětmi, co jim v křesťanské výchově chybí, co by uvítali, jaká témata by se měla probrat. Je třeba reagovat na nové problémy. Co třeba koronavirus a naše víra? Jak být „in“ a přitom nebýt závislým na médiích? Jak své vrstevníky oslovit vírou? Osnovy vše nepodchytí. Určitě by bylo dobré naplánovat výlet nebo třeba víkendový pobyt někde v jiné farnosti nebo klášteře. Co takhle diecézní soutěž ve znalostech Bible?

A co sportovní turnaj ve vikariátě? Toto se týká učitelů, katechetů, nás kněží, ale i rodičů. Přejí všem, aby se zvláště doma dařilo vytvořit atmosféru přirozeně otevřenou životu z víry, aby společná modlitba nebyla jen na Vánoce nebo když má někdo problém, prostě aby náš běžný život svědčil o tom, že Bůh je stále s námi a my jsme s ním.

K tomu všem ze srdce žehná

P. Jan Linhart)

Sbírka pro církevní školství

Třetí neděli v září (20. 9.) proběhne diecézní sbírka na podporu církevního školství v královéhradecké diecézi, které si ve společnosti vydobylo své nezastupitelné místo. V diecézi navštěvují děti a studenti dvě mateřské školy (v Hradci Králové a Kutné Hoře), dvě základní školy (v Hradci Králové a Borohrádku), tři gymnázia (v Hradci Králové, Kutné Hoře a ve Skutči) a jednu základní uměleckou školu (v Hradci Králové). Celkově tyto školy navštěvuje více než 1600 žáků a studentů, o které se stará přes dvě stovky učitelů a dalších zaměstnanců.

„V letošním roce probíhá rozsáhlá rekonstrukce nových prostor Biskupského gymnázia v Hradci Králové a také rekonstrukce prostor mateřské školy v Kutné Hoře, která byla rozšířena o další oddělení. Jsme rádi, že o studium na církevních školách je stále velký zájem, ačkoliv významná část dětí, které do nich nastupují, nepochází z křesťanských rodin. Na gymnáziích takoví žáci dokonce výrazně převažují a pro mnohé je to první setkání s církevní institucí. Znamená to, že rodiče, kteří svěřují své děti do péče církevních škol, zde doufají najít něco, co v ostatních školách nenachází“, řekl k profilu diecézních škol biskupský vikář pro církevní školství P. Prokop Brož, podle něhož rodiče hledají pro své děti nejen samozřejmé kvalitní vzdělání, ale také bezpečné prostředí, pěkné mezilidské vztahy, důraz na všestranný rozvoj, včetně morální a duchovní stránky osobnosti každého žáka či studenta. Dětem, které se s křesťanským pohledem na svět setkávají poprvé, mají také školy za cíl představit církev jako společenství reprezentované konkrétními lidmi a víru v Boha jako plnohodnotný způsob života.

„Studentům, kteří jsou již zakotveni v církvi a chtějí svůj duchovní život rozvíjet a prohlubovat, nabízíme možnost prožívat živou víru v Krista ve společenství podobně smýšlejících lidí. Trvalý zájem rodičů o umístění dětí v našich školách je důkazem, že jsou veřejností stále považovány za důvěryhodné instituce, které se o své žáky a studenty dokáží dobře postarat, a je pro nás velkým závazkem v této naší práci kvalitně pokračovat. Děkuje všem, kdo přispěli do loňské sbírky, jejíž výnos činil celkem 856 000 Kč. Školy díky tomu pořídily nové výukové pomůcky a vybavení do odborných učeben“, specifikoval smysl pomoci P. Prokop Brož, a dodal, že část sbírky je pravidelně použita i na péči o budovy, ve kterých církevní školy sídlí.

Podporu církevního školství je možné vyjádřit nejen vašim finančním příspěvkem do sbírky konané ve všech kostelích při nedělních bohoslužbách 20. 9., ale rovněž propagací církevních škol a v neposlední řadě i modlitbou, aby se církevním školám dařilo naplňovat jejich poslání v naší současné společnosti.

Pavel J. Sršeň)

(Knižní tipy

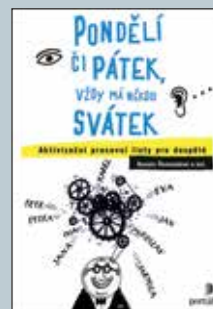
Nakladatelství Portál

Portál, s. r. o., Klapkova 2, 182 00
Praha 8, t. 283 028 111, www.portal.cz
FB: nakladatelství.portal

Renata Škaloudová a kol.

Pondělí či pátek, vždy má někdo svátek

Aktivizační pracovní listy pro seniory

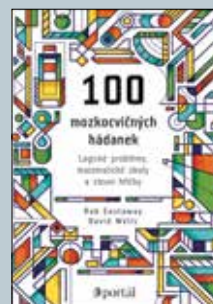

Pracovní listy obsahují ucelený zá-
běh aktivizace osob nad 65 let – ré-
busy, procvičování smyslových vje-
mů, komunikace a paměti a cvičení.
Sjednocujícím prvkem jsou rébusy:
doplňování jména do krátkého ver-
šíku s možností ověření v kalendá-
ři. Náměty činností se jmény nebo
veršíky daného týdne korespondují.
Brož., 64 s., 185 Kč

Rob Eastaway, David Wells

100 mozkocvičných hádanek

Logické problémy, matematické úkoly
a slovní hříčky

Jestli nechcete, aby se vám prášilo
na mozkové závitky a aby vaše neu-
rony usychaly nudou, pořídte si tuto
knihu. Stovka vtipných hádanek,
které se nikdy nechodí a jež navíc
napnou vaše synapse až k prasknu-
tí. Brož., 160 s., 225 Kč

Křesťanům všechno pomáhá k dobrému, i hříchy

Stále činný, plný elánu a ochoty sloužit druhým. Jeho mladý duch v téměř devadesáti letech je naprosto obdivuhodný. Přitom život neměl vůbec jednoduchý. Ač byl vězněn komunistickým režimem, rozhodně nezapškl a svým pozitivním pohledem na život, moudrostí a neopakovatelným humorem oslovuje lidi věřící i bez vyznání. Řeč je o knězi a jezuitovi **Janu Rybářovi**, který se s námi podělil o svůj pohled nejen na minulost, ale především na současnost a výzvy s ní spojené.

” Zavzpomínejme spolu. Měl jste šťastné dětství?

Moje dětství bylo hodně poznamenáno událostmi. V osmi letech jsem viděl, jak byli Češi vyháněni z pohraničí, poté byla okupace, pronásledování Židů, vyhánění Němců. To vše ve mně zanechalo mnoho otázek. Na ty jsem pak reagoval odchodem do kláštera. My jsme jako děti byly rády, že můžeme proti té německé zpučnosti něco dělat. Chodili jsme přes kontroly a pašovali mouku, mléko, které jsem pronášel v obalu, nakupovali jsme Židům. Ti mohli chodit do obchodu po 17. hodině a tam už nic nebylo. Bylo nám jich líto a my jsme to pro ně dělali s radostí, že proti Říši něco podnikáme. Neměli jsme starosti o tablety, značkové zboží. Chtěli jsme pracovat proti zlu. Měli jsme možnost vidět konkrétně co je dobro, co zlo. To dnes děti nevidí, dnes to není vyhraněné.

” Dá se dnes bojovat s tím, aby bylo dobro a zlo jasně rozlišováno?

To je právě problém. Dnes nemají děti možnost vidět dobro a zlo odlišně. Za komunismu jsme to ještě viděli. Viděli jsme, že když někdo stojí proti církvi, že je to špatně. Dnes je to velmi těžké.

Rodiče musí dětem vysvětlovat, že my křesťané žijeme standartním způsobem života, nikoliv luxusním. Křesťan má mít standard. Když má fábiu, tak netouží po tom, aby měl bavoráka, protože ten luxus nepotřebuje. Dnešní nebezpečí pro lidi je nejistá hranice mezi konzumem a standardem. My podle osmera blahoslavenství máme žít podle standardu, tj. chudoby. Nemusíme pít nejdražší lihoviny, kupovat nejdražší oblečení, kabelky, vydávat peníze zbytečně.

” Když srovnáte život v omezení za komunismu a nebezpečí, které nás ohrožuje v současné době, co vnímáte jako nebezpečnější?

Nebezpečnější je propadnout blahobytu. Dnes lidé vzpomínají na to, že každý měl dřív práci. Židé, když byli na poušti, vzpomínali na Egypt, kde měli hrnce plné masa. Lidé jsou stále nespokojeni. Když budou mít úžasný blahobyt, přesto budou stále naříkat a reptat. Netuší, co to znamenalo mít každý měsíc nepřijemnosti se státní bezpečností. Ty vzpomínky na tu dobu ale nejsou tak růžové. Lidé na to už zapomněli. Koronavirus je lepší než vyšetřovací vazba.

” Pomohla nám nějak karanténa?

Jistě, křesťanům všechno pomáhá k dobrému, i hříchy, natož nebezpečí. Nejsme tady zabydleni, to je napomenutí pro všechny lidi, pro všechny bez výjimky. Jediná jistota pro nás je Kristus. A kdo ho nezná, je pro něho mnoho věcí nejistých, ohrožujících život. Kristus nás učí pravdě, že život člověka je cesta k Bohu. A to je jediný a hlavní smysl naší existence. Všechno to, co je riskantní, křesťan bere po tímto zorným úhlem. Sub specie aeternitatis (Masaryk). Ještě markantnější

(P. Jan Rybář se v posledních letech mimo publikační činnost věnuje také seniorům

je heslo, že život je spoluúčastí na tajemství bytí (Havel). Člověk jde klopotnou cestou a musí se podrobit zákonům přírody už od dob velkého třesku. My nejsme Bůh, nejsme v ráji, a proto nemůžeme žít božsky.

?? Pochopí to ale dnešní člověk?

Musí uvěřit v Krista.

?? Jak na to?

Hledáním. Kdo poctivě hledá, najde. Když se hledající setká s někým, kdo hoří, protože Kristus chce, abychom hořeli. Božské věci jsou přístupné jen přes symboly (Lucie Kolářová). Hořící člověk pro Krista je také symbol. Ježíš užíval jiné termíny než my. Vzrušující, neuspávací, protože věděl, že jsou potřeba jenom symboly. V Bibli je psáno, že se ozval silný hukot, jako když táhne silný vítr a Kristus v tu chvíli hovoří o Duchu sv. jako o vichru. Vichr nenechá nic v klidu a člověk, když je ve vichru, snaží

zachovat si život. A to on chce, abychom si zachovali život věčný. My ale nejsme nadšení, to nám chybí. Některé příklady nadšení ovšem máme. Zvláště v tom vynikají i ženy. Například prof. UK Růžena Vacková nebo Nina Svobodová, které strávily dlouhá léta ve vězení a strhly pro Krista i ty „odpady“ lidské společnosti. I Ježíš šel na kraj společnosti. A také dnes tu máme řadu příkladů. Stejně je nadšená řada mužů a žen, kteří zapalují nadšením pro Krista své okolí.

?? Takže, vaše poselství zní?

Závěr prvního listu apoštola Jana: Tento svět je ovládán zlým duchem. Tak si dejme pozor na jeho léčky a naučme se rozlišovat.

?? Děkuji za rozhovor a přeji mnoho nadšení a elánu do dalšího života.

Veronika Čepelková)

(Knižní tipy

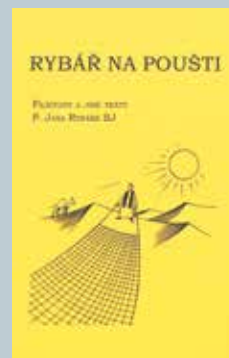
Nakladatelství Grantis

Třebovská 109
562 03 Ústí nad Orlicí
tel.: 465 525 741
www.grantis.cz

Vychází nová kniha P. Jana Rybáře

P. Jan Rybář

Rybář na poušti

Nakladatelství Grantis v těchto dnech vydalo novou knihu P. Jana Rybáře SJ s názvem Rybář na poušti, která obsahuje fejetony a jiné publikované texty, které Jan Rybář napsal v letech 2016–2020. Autorem předmluvy je prof. Tomáš Petráček. Cena 200 Kč.

Knihu je možné si objednat a po předchozí domluvě vyzvednout v Diecézním centru pro seniory, Velké náměstí 32 (Nové Adalbertinum), 500 03 Hradec Králové, tel.: 495 063 661, 737 215 328 nebo 734 435 360, e-mail: dcs@bihk.cz. Knihu nezasíláme poštou.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Farní charita Litomyšl realizuje projekt

Automobily pro terénní sociální služby Farní charity Litomyšl

Registrační číslo projektu: CZ.06.4.59/0.0/0.0/16_072/0009784

Doba realizace: 6. 8. 2018 až 31. 8. 2020

Částka: 1 979 121,00 Kč

Projekt řeší zkvalitnění a rozšíření poskytovaných terénních sociálních služeb v ORP Litomyšl díky nákupu nových 6 automobilů. Konkrétně se jedná o Charitní pečovatelskou službu a Službu sanace rodiny. Díky nákupu nových automobilů může v rámci těchto dvou sociálních služeb v jediném okamžiku pracovat 11 mobilních týmů.

Cílem projektu je zvýšit efektivitu a kvalitu poskytovaných sociálních služeb, a tím uspokojit stále se zvyšující počet uživatelů terénní pečovatelské služby a sanace rodiny, díky nákupu nových automobilů.

Projekt Automobily pro terénní sociální služby Farní charity Litomyšl je spolufinancován Evropskou unií.

Charitní pečovatelská služba

Posláním této služby je poskytovat pomoc a podporu lidem, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, aby mohli žít ve svém domácím prostředí.

Potřebujete nakoupit nebo uklidit, dopravit k lékaři či na úřad, ale Váš zdravotní stav nedovoluje, abyste si tuto činnost zajistili sami, a Vy nemáte nikoho jiného, kdo by Vás podpořil? S těmito těžkostmi Vám pomohou odborně vzdělané pečovatelky, které přijedou k Vám domů a spolu s Vámi zajistí normální běh Vaší domácnosti.

Kontakt: tel. 733 599 820, e-mail: chps@lit.cz

Služba Sanace rodiny

Pracovníci této služby poskytují pomoc a podporu rodinám s dětmi v nepříznivé životní situaci tak, aby rodina tuto situaci dokázala překlenout a byla schopna vytvářet prostředí pro výchovu dětí. Rodičům, jejichž děti jsou umístěny mimo rodinu, poskytujeme pomoc a podporu při navázání a udržování kontaktu s dětmi nebo vytvoření podmínek pro návrat dětí do rodiny.

Kontakt: tel. 734 642 312, e-mail: sar@lit.hk.caritas.cz

Farní charita Litomyšl

charita@lit.cz • www.litomysl.charita.cz

Varhany v naší diecézi (8)

Kostel sv. Václava v Dobrušce, zámecká kaple v Kvasinách a kostel Nejsvětější Trojice v Rychnově nad Kněžnou

Nejen hudební nástroj, přezdívaný královský ... varhany jsou především ohromné kulturní dědictví. Proto za nimi putujeme s varhaníkem a pedagogem Václavem Uhlířem, autorem výpravné publikace „Varhany královéhradecké diecéze“. Dříve, než se s ním vydáme do kaple zámku v Kvasinách a do kostela Nejsvětější Trojice v Rychnově nad Kněžnou, dlužíme vám, milí čtenáři, dokončení z minulého čísla.

Děkanský kostel je jedním ze svědků nejstarší minulosti Dobrušky. V letech 1709–1724 byl chrám, zasvěcený od počátku sv. Václavovi, přestavěn do barokní podoby. Autorem je stavitel, jehož jméno prozrazuje italský původ, Mikuláš Rossi.

Varhany byly postaveny v roce 1727 a jedná se o jeden z nejstarších dochovaných nástrojů v diecézi. Postavil jej Jan Bohumír Hälbig mladší z Králík. Jméno Hälbig tehdy různě komolili a v archivních pramenech se setkáváme s různými

modifikacemi, například Helbig, Felbig, Halwik, Helfuk, Gerbig, Gerblisch a podobně. Tento varhanář měl velmi dobrou pověst (částečně již vybudovanou otcem) a získával významné zakázky. Z Dobrušky odešel na Moravu, kde postavil mimo jiné varhany v Šumperku, Branné (nyní Štěpánov) a v Olomouci u Panny Marie Sněžné. Poté putoval do kláštera v Želivi a závěr života prožil v Praze, kde začal stavět varhany v areálu Lorety a současně v bazilice Panny Marie ve Staré Boleslavi. Uprostřed těchto náročných prací umírá v roce 1736.

O postavení varhan v Dobrušce se dochoval v pamětní knize zajímavý zápis, který by mohl čtenáře zajímat: „*Roku 1727 dobrušští a křovičtí na poděkování za hojnou žeň sebrali a snesli valnou část obilí, jež dali do pivovaru a za obdržené pivo porídili do děkanského kostela nové varhany, jež Jan Bohumír Helbig za 800 zlatých se 785 píšťalami doma v Králíkách zhotovil a na to v Dobrušce v pěti nedělích postavil*“. Dál se tam dočteme, jak ten nástroj transportovali, kolik koňských povozů pro něj jelo, ze které vesnice a který rolník pro nástroj jel. Byla to tehdy bezesporu velká událost.

77 Předpokládala bych, že něco tak velikého, jako jsou varhany, se bude stavět na místě.

Pokud se nejednalo o kočovného varhanáře, většinou hlavní součásti nástroje (vzdušnice, píšťaly a měchy) postavili v dílně a pak se vše stěhovalo a sestavovalo na místě. Ostatně takto se to často praktikuje dodnes. Nástroj střední velikosti se obvykle stavěl jeden rok a bylo pohodlnější i levnější udělat co nejvíce součástí doma v dílně. Kromě toho

náklady na ubytování a stravu několika tovaryšů byly poměrně velké. Varhanní skříň ale většinou zhotovili místní truhláři podle nákresu varhanáře, a jak vidíme, v Dobrušce se jim to opravdu povedlo.

Nástroj měl původně jeden manuál a vestavěný hrací stůl. Již v roce 1764 byl nástroj zřejmě rozšířen o druhý manuál. V roce 1806 kostel vyhořel, ale nástroj naštěstí neshořel úplně. Žárem však byly roztavené všechny cínové píšťaly. Rekonstrukci varhan provedl v roce 1810 Jiří Španěl z Rokytnice v Orlických horách. Nástroj byl při té příležitosti rozšířen o dva pedálové hlasy, přičemž jeden z nich byl dokonce jazykový. Během uplynulých 200 let se na nástroji vyřadilo mnoho varhanářů, z nichž každý se snažil nástroj „vylepšit“ podle tehdejšího dobového vkusu. Po roce 1900 dokonce hrozil zánik nástroje, ale ke stavbě nových varhan naštěstí nedošlo. Koncem 20. století byl nástroj již ve velmi zanedbaném stavu a bylo zapotřebí realizovat jeho celkovou

Kostel sv. Václava v Dobrušce, varhany

...a hrací stůl

rekonstrukci. Úkolu se zhostil varhanář Ivan Červenka z Jakubovic, který musel zhotovit nově téměř polovinu píšťalového fondu. Rekonstrukce byla dokončena v roce 1997 a nástroj je dodnes ve velmi dobrém stavu.

Je až neuvěřitelné, co všechno nástroj přežil a při tom původní duch nástroje je stále patrný. Těžko se to vysvětluje a běžný posluchač to asi tak nevnímá. Já vycítím jedinečnost nástroje většinou tak, že mě hraní velmi baví a kdykoliv se k nástroji vrátím, nikdy neodcházím zklamáný.

77 Co se z toho nástroje musí zachovat, aby se jeho duch nevytratil?

Myslím, že je to podobné jako s člověkem. Hodnotíme ho komplexně podle toho, jak vypadá, jak se chová a co říká. A pokud občas zhřeší, zlomí si nohu nebo se ušpiní, dá se to napravit. U starých varhan je to podobné. Nejprve obdivujeme zdobení varhanní skříně, pak konstrukční řešení a nejvíce zvukovou stránku. Zvuková stránka je však silně ovlivněná celkovou koncepcí, řemeslným zpracováním i varhanní skříní, která by měla dotvářet nástroj nejen po vizuální, ale i zvukové stránce. Na zvuk varhan tedy nemá vliv pouze rejstříková dispozice, menzury a intonace píšťal, ale také konstrukce vzdušnic, kde se přiděluje vzduch jednotlivým píšťalovým řadám. Důležitým faktorem je i traktura, která spojuje klávesy se vzdušnicí. Když je těžkopádná (nebo jiná než mechanická), neumožňuje varhaníkovi odstínit artikulaci píšťal. Částečně se na zvuku projevuje i vzduchová soustava – konstrukce měchů, šířka a způsob krepování vzduchových kanálů, víry ve vzduchovodech a podobně. Pokud větší na výše uvedených faktorů zůstane v nástroji bez větších zásahů, můžeme mluvit o tom, že podstata varhan, tajemné kouzlo (nebo chcete-li duch) přetrvává. Nesmíme ale zapomínat na jeden faktor, který má na výsledný zvukový obraz varhan zcela zásadní vliv. Je to akustika kostela.

77 Co všechno má vliv na akustiku kostela?

Nejdůležitější je tvar a geometrie chrámového prostoru. Poměr mezi výškou, šířkou a délkou kostela, členění bočních lodí, tvar klenby, balustrády, výzdoba i podlaha. Stačí položit na podlahu koberce a akustika se mění. Velký vliv na zvuk varhan má i výška kůru vůči kostelu a umístění varhan na kůru. Je to podobné jako se zpěvem na kůru. Čím je zpěvák blíže k zábradlí kůru, tím je jeho hlas zvučnější a zřetelnější. U varhan je proto ideální, když je píšťala umístěna tak vysoko, aby ji přes zábradlí kůru bylo vidět alespoň ze středu kostela. Varhany, které se krčí vzadu u zdi kůru a nejsou zezdola moc vidět, většinou moc dobře neznějí. Nejlépe vyznívá část nástroje, vestavěná do zábradlí kůru. Zpravidla má takový pozitiv v zábradlí kůru mnohem méně rejstříků než hlavní stroj, ale po zvukové stránce bývá mnohdy uspokojivější.

V kostele sv. Václava v Dobrušce je podle mého názoru vyvážená akustika, a ačkoliv je nástroj poměrně malý (celkem 17 rejstříků, z toho pouze 7 na hlavním manuálu), zní opravdu velmi autenticky a uspokojivě. Přispívá k tomu i bohatě obsazený pedálový stroj s konstrukčně i zvukově zajímavým jazykovým rejstříkem, označeným Schnarbas 16'. Hra na pedál tak dostává v plénu potřebný fundament a plasticitu. Hra na tento nástroj je velmi inspirativní.

77 Existují nějaké zprávy o tom, že na tyto varhany hrál i zdejší rodák František Vladislav Hek?

F. V. Hek je jako hudebník a skladatel téměř neznámý. Jeho osobnost proslavil zejména Jiráskův román F. L. Věk a později oblíbený televizní seriál. Jeho postava, působivě ztvárněná hercem Radoslavem Brzobohatým, je pochopitelně poněkud zkreslená, ale Hekovo hudební nadání i hra na klávesové nástroje jistě odpovídá skutečnosti. Z tvorby F. V. Heka se dochovalo několik zajímavých duchovních skladeb, například Missa pastoralis a řada drobnějších opusů. Je tedy pravděpodobné, že Hek na zdejší varhany hrál a zažil podobu nástroje jak před požárem města, tak po přestavbě varhan v roce 1810. Zajímal se totiž o veškeré dění ve

městě a hudba se tehdy pěstovala hlavně v kostele. F. V. Hek byl zároveň hluboce věřící člověk, což se v seriálu z pochopitelných důvodů moc neakcentovalo.

77 Kvasinský zámek postavili malostranští karmelitáni, kteří ho měli v držení v letech 1645 až 1785. Původně na ostrohu nad řekou Bělou bývala pozdně renesanční tvrz. Po roce 1992 byl zámek navrácen v restituci rodině posledního majitele Františka Janečka, který byl spolu se svým otcem zakladatelem slavné značky JAWA a Janečkových zbrojovek. O zámek se od té doby stará Soňa Klímová-Janečková, vnučka Františka Karla Janečka, která ho postupně opravuje. Ta nám také umožnila návštěvu zámecké kaple, která doslova skrývá malé, až pohádkové varhany.

Jsou to opravdu spíš varhánky, než varhany. Postavil je Jiří Španěl mladší v roce 1850 a je to jeho nejmenší nástroj. Varhanářský rod Španělů působil téměř sto let v Rokytnici v Orlických horách. Zakladatelem byl Jiří Španěl starší, který se vyučil v Králíkách a z jehož dílny vzešlo několik pozoruhodných nástrojů (Častolovice, Koclířov, Pilníkov, Police nad Metují a řada dalších). Jiří Španěl mladší převzal dílnu po smrti otce v roce 1828 a proslavil se zejména nástrojem v Rychnově nad Kněžnou, o kterém bude ještě řeč. Kromě stavby varhan ovládal i řadu dalších řemesel. Zhotovoval nejen různé hudební nástroje, ale například i hodiny a pušky.

77 V jakém stavu se zdejší nástroj nacházel po restituci v roce 1992?

Nástroj se dochoval téměř v původním stavu bez větších známek poškození. Možná paradoxně i proto, že se k němu přes 40 let nikdo nedostal a neměl pokušení na něm něco „vylepšovat“. Kaple totiž sloužila po roce 1948 jako skladiště slameníků pro zdejší Ústav sociální péče a málokdo tušil, že zde nějaké varhany vůbec jsou. Nástroj navíc ani po 150 letech nejevil známky poškození od červotoče, což svědčí o vysoké kvalitě použitého materiálu i dobré pověsti stavitele.

(Zámekká kaple v Kvasinách, varhany ...

Varhany jsou vtipně zakomponovány do hlavního oltáře. V kapli totiž není kůr a jinak by se nevešly. V levé části je umístěna manuálová část s hracím strojem a pravá strana je pouze dekorativní. Vyvažuje prostor po výtvarné stránce. Píšťaly na pravé straně jsou atrapy vyřezané ze dřeva a natřené stříbrnou barvou. Ale jistě uznáte, že dojem je naprosto dokonalý. Pedálové píšťaly stojí rafinovaně za oltářním obrazem. Neobvyklé je i umístění hracího stolu. Varhaník musí obejít oltář zezadu, kde má takový koutek, a úzkým průzorem krásně vidí na dění u oltáře.

77 Vidím, že varhaníci to mají někdy docela dobrodružné.

To jistě. Ale existují i některé úsměvné příklady, kdy se musí varhaník propracovat k hracímu stolu daleko krkolomnější cestou. Například ve Strasbourgu (i na jiných místech Francie) jsou některé historické varhany zavěšeny na stěně jako vlaštovčí hnízdo a varhaník se k nim dostane pouze složitou cestou přes střechu kostela. I nedávno postavené varhany v Regensburgu, vážící téměř 37 tun, jsou rovněž zavěšené na stěně katedrály a hrací stůl je zde ve výšce 15 metrů. Varhaník se k němu dostane pouze výtahem. V jiném francouzském městě se zase nenašlo pro hrací stůl žádné vhodné místo, tak ho postavili

uprostřed píšťal do odhlučnění místnosti. A aby varhaník slyšel, co hraje, má tam zavedený odposlech. Zcela překerní situace je pak v jednom obchodním centru ve Philadelphii, kde stojí druhé největší varhany na světě se šesti manuály a 464 rejstříky. Píšťaly jsou rozmístěny v několika patrech nad sebou, přičemž hrací stůl stojí v oddělení dámského prádla...

77 Ale vraťme se zpátky do zámekké kaple v Kvasinách. Můžeme tedy říci, že nástroj v kvasinské zámekké kapli je svým způsobem jedinečná záležitost.

Na rozdíl od nástroje ve Philadelphii má nástroj v Kvasinách pouhé čtyři rejstříky v manuálu a jeden v pedálu. Přesto po zvukové stránce naplní akusticky krásný prostor kaple a dá se na něm zahrát i některá varhanní literatura. Vzduch do varhan je dodáván takovým zvláštním způsobem. Varhaník si ho čerpá sám pomocí ruční páky, umístěné vedle klaviatury. Podobně jako když se pumpuje voda. Pokud ale nezvládá během hry dočerpávat vzduch, tak má smůlu. K varhaníkovi se totiž už žádný pomocník nevejde. Proto byl v rámci opravy varhan v roce 2008 dodán k měchu malý ventilátor, aby se mohl varhaník soustředit pouze na hru. Po konstrukční, výtvarné i zvukové stránce je tento nástroj bezesporu mistrovským kouskem.

(...a hrací stůl

77 Z Kvasin do Rychnova nad Kněžnou je to pár kilometrů, z malé zámekké kaple do nádherného, monumentálního kostela. Kolowratský zámek spolu s průčelím kostela Nejsvětější Trojice je jedním z největších a také nejkrásnějších barokních celků v Čechách. Jsme na kůru a před námi je úctyhodný nástroj. Vpravdě královský.

Je to dosud největší mechanický dvoumanuálový nástroj v Čechách. V roce 1843 dokončil toto úžasné dílo varhanář Jiří Španěl mladší z Rokytnice v Orlických horách. Nástroj má celkem 37 rejstříků a stál neuvěřitelných 30 000 zlatých, což byla ohromná suma, několikanásobně převyšující tehdejší cenové relace. Dlužno ale dodat, že většina nákladů padla na pořízení kvalitního dubového dřeva. Varhanář měl od hraběte Kolowrata evidentně volné pole působnosti a mohl postavit nástroj pozoruhodný, bez ohledu na cenu. Ostatně tyto varhany byly již v době svého vzniku považovány za mimořádné dílo.

77 Stojíme před úctyhodnými perspektivními píšťalami, vysokými téměř pět metrů. Jak hluboký je nástroj tam, kam nevidíme?

Nástroj je široký téměř 8 metrů a hluboký kolem 6 metrů. Prostor uvnitř varhan

se však zužuje, a proto musel varhanář počítat s lichoběžníkovým půdorysem. Už sama varhanní skříň působí monumentálním dojmem a je to zároveň jedna z prvních novogotických varhanních skříní v Čechách. V prospektu bychom napočítali celkem 81 původních cínových píšťal. Jak jste správně odhadla, největší píšťaly mají kolem pěti metrů a musely se letovat zde na kůru. Drtivá většina dřevěných součástí, ukrytých uvnitř nástroje, je zhotovena z dubu. Vzdušnice, traktura, píšťaly, ale i takové detaily jako jsou dřevěné zahnuté konduktory k píšťalám. Takové množství dubového dřeva bychom asi nenašli u žádného jiného nástroje.

Důmyslné rozmístění celkem 11 zásuvkových vzdušnic dokazuje, že varhanář znal zásady dokonalého vyznění všech píšťal i optimálního rozvodu složité traktury. Pozornost zasluhuje také vzduchová soustava se šesti obřími klínovými měchy (350 × 170 cm), umístěnými v kalkovně, vzdálené asi 12 m od varhan. Na šlapání měchů se muselo sejít víc lidí, protože jeden by to nezvládl. Teprve v roce 1943 sem byl dodán ventilátor.

Impozantní rejstříkové obsazení ještě vychází z barokních tradic, ale zvuk nástroje má již romantický tón. Varhaník má zde k dispozici nepřeborné množství osmistopých i čtyřstopých rejstříků, které jsou mistrně odstíněny a dají se do nekonečna kombinovat. Specialitou Španělových varhan je jazykový rejstřík

v pedálu. Málokde se však takový rejstřík dochoval. Jeden dosud funkční z dílny Španělů je v Dobrušce a zde v Rychnově nad Kněžnou nalezneme hned dva. Jejich neobvyklý zvuk se uplatní zejména při hře na pléno, kdy překrásně prokreslí basovou linku.

77 Hrát na takový nástroj, to musí být asi velké potěšení.

Pro mne je to vždy velký zážitek a moc rád se sem vracím. Zvuk nástroje, zejména z pozice varhaníka, je naprosto ohromující. Neznám inspirativnější nástroj k improvizování a málokde se nechám zvukem varhan tak unášet. Nástroj je ale zároveň obtížnější na ovládání, a to nejen proto, že na 37 rejstříkových táhel by člověk potřeboval o jednu ruku navíc. Důmyslná, ale komplikovaná traktura klade při hře poměrně velký odpor. A když se například pomocí spojek propojí všechny vzdušnice, je zapotřebí vyvinout enormní sílu, aby se tón vůbec ozval. Nejvíce je to patrné na spodních tónech v pedálu, kde se varhaník musí téměř postavit, aby svou vahou ten tlak překonal. Podobně obtížná je rychlejší hra na manuálu, zejména v basové poloze. Připomíná to tak trochu středověké „organum pulsare“, což popisují prameny tak, že varhaník musel do kláves tlouci. Varhaník musí mít dobrou techniku hry, aby si nenamohl ruku. Pokud to ale ovládá, odměnou mu je nezapomenutelný hudební zážitek. O výjimečnosti

nástroje by se dalo hovořit velmi dlouho a dodnes sem jezdí tento unikátní nástroj obdivovat nejen varhaníci, ale i různí badatelé.

77 Jiří Španěl byl zřejmě po dokončení těchto varhan velmi žádaný.

Je to trochu paradoxní, ale po dokončení varhan v Rychnově nad Kněžnou už Španěl žádné velké zakázky nezískal. Postavil jen několik malých nástrojů (například v Albrechticích, Kvasinách nebo Chlenech) a jeho poslední prací byla přestavba malých varhan v Písečné. V tamní kronice se můžeme dočíst emotivní zápis, který dokresluje pozoruhodnou postavu tohoto varhanáře i jeho smutný konec: „...Po dokončené práci, jež mu slouží ke cti, odešel J. Španěl domů. Přestože byl prokřehlý onou prací v zimě, odešel pěšky ve sněhu do Kostelce k hraběti, aby mu tam seřídil klavír. Nachladil se, po návratu domů ulehl a dne 23. února 1855 ve věku 65 let zemřel na zápal plic. Byl to nesmlouvavý muž, středního vzrůstu, nikdo by v něm takového umění nehledal. Byl však čestný, nezištný, a jeho práci chválili všichni bez výjimky. Vše, co vzešlo z jeho rukou, bylo dobré a spolehlivé.“

Příště se s předním českým varhaníkem Václavem Uhlířem podíváme do klášterního kostela svatého Augustina ve Vrchlabí.

Eva Zálešáková

(Kostel Nejsvětější Trojice v Rychnově nad Kněžnou, varhany...

(...a hrací stůl

Mezinárodní varhanní festival Zdeňka Pololánika

Rok 2020 přináší hned několik výročí z oblasti varhanní literatury. Pro českořebovský festival jsou zvláště významná ta, která se pojí s osobou **Zdeňka Pololánika, Jiřího Strejce** a **Johanna Sebastiana Bacha**. První se stane v říjnu jubilem, druhý, východočeský skladatel a varhaník, již deset let shlíží z varhanního nebe a třetímu, jenž se zapsal nesmazatelně do světového varhanního repertoáru, bychom letos napočítali 270 let.

Musím přiznat, že sestavování programu v letošním roce zkomplikovala čínská chřipka. Varhaník a profesor würzburgské Musikhochschule Christoph Bossert, který měl zahajovat festival, nakonec zůstává ve své vlasti. Nezbyvá než doufat, že varhanní „Boss“, jak se mu mezi jeho studenty familiárně říká, potěší trebovské publikum napřesrok anebo v dalších festivalových ročnících.

Nyní však již k aktuálnímu, a jak pevně doufám, již neměnnému programu 16. ročníku varhanního festivalu. Prvního koncertu se ujme český interpret a přední varhanní improvizátor Vladimír Roubal, který rozezní velké varhany v kostele sv. Jakuba. Jeho varhanní recitál bude převážně sestávat ze skladeb Johanna Sebastiana Bacha a jeho následovníka Felixe Mendelssohna-Bartholdyho. Nebude chybět ani hudba z pera Zdeňka Pololánika. Publikum také ocení Roubalovo improvizáční umění na téma, které se stane překvapením.

Druhý festivalový koncert je zaměřen na komorní hudbu a nese podtitul „Z Bachových kantát a chorálů“. V poněkud intimnějším prostředí rotundy sv. Kateřiny si posluchači budou moci vychutnat hru na historické nástroje (viola da gamba, teorba, varhanní pozitiv). Program je koncipovaný jako dialog varhanních

Jan Lorenc dramaturg Mezinárodního varhanního festivalu Zdeňka Pololánika

„Choralvorspiele“ a vokálně-instrumentálních chorálů a árií. Přednesu se ujme Bach collegium 2020, na varhany zahraje Jan Lorenc.

Externí koncert se odehraje v Kostele sv. Marie Magdaleny v Řetově. Na nově zreštaurovaných Španělových varhanách přednese hudbu doby „galantní“ mladý česko-švýcarský varhaník Michael Bartek. Posluchači se mohou těšit na Scarlattioho sonáty nebo na Vaňhalovy fugy, které ukáží přednosti a pestrost zvukových barev místního historického nástroje.

Předposlední koncert má být medailonem Jiřího Strejce. Jeho odkaz si zaslouží připomenutí, zvláště pak ve východočeském regionu. Příznačné je, že za varhany usedne syn skladatele, Martin Strejc, který přednese spolu s Lucií Strejcovou nejen hudbu svého otce. Zazní i americký varhanní repertoár.

Zlatým hřebem festivalu se stane koncert k životnímu jubileu Zdeňka Pololánika. Z mistrových varhanních skladeb zazní Sonata Bravura a další jeho jednověté skladby. Za koncertní Grygarovy varhany usedne Drahomíra Matznerová. Sborové Pololánikovy skladby provede Brněnský filharmonický sbor Beseda brněnská pod taktovkou Petra Kolaře, který působí jako ředitel kůru na Petrově.

Letošní ročník Pololánikova festivalu zůstává věrný nastavené festivalové koncepci: region – mezinárodní zastoupení – mladí umělci – komorní hudba – externí koncert. Každý varhanní recitál obsahuje povinnou skladbu Zdeňka Pololánika. Příští ročník uvítá studenty uměleckých škol a konzervatoří.

Jan Lorenc)

Více informací k festivalu najdete také na plakátu na zadní straně časopisu

Zázrak byl, že ten křížek nespadl

Je to už třicet let, přesto se na ten den dobře pamatuji. Sobota 22. září 1990. V malé obci Číhošť odhalovali památník **P. Josefu Toufarovi**. Ve vsi byla „hlava na hlavě“. Přijely desítky kněží a tisíce lidí z celé republiky. Mši sloužili královéhradecký biskup **Karel Otčenášek** a opat želivský **Vít Tajovský**.

V Číhošti jsem se tenkrát seznámila s regionálním historikem Františkem Drašnerem, se kterým jsem se do nevelké obce u Ledče nad Sázavou brzy vrátila. Díky Františku Drašnerovi, který se událostmi v Číhošti zabýval už od roku 1967, jel s námi opat Tajovský. V té době ještě bydlel v Havlíčkově Brodě, svůj klášter v Želivě premonstráti převzali až o tři roky později. V Číhošti na nás čekali neteř páttera Toufara Marie Pospíšilová a manželé Václav a Jaroslava Trtíkovi, pamětníci událostí z přelomu let 1949–1950. Tehdy se začal rodit rozhlasový pořad, který ve svém záhlaví parafrázoval název dokumentárního propagandistického filmu „Běda tomu, skrze něhož.“

77 Byla neděle 11. prosince 1949, třetí neděle adventní. V kostele Nanebevzetí Panny Marie v Číhošti začínala mše svatá. Nikdo z těch, kdo se toho dne dopoledne v kostele shromáždili, netušil, že zakrátko se odehraje něco, co osudově zasáhne do jejich životů.

Podivuhodná, dodnes nevysvětlená skutečnost, vstoupila ve známost jako „číhošťský zázrak“. Co se vlastně onoho 11. prosince ve farním kostele v Číhošti stalo? Podle výpovědí 19 svědků zvedl P. Josef Toufar, stojící na kazatelně, levou ruku směrem k oltáři, řekl: „*Všemohoucí je s námi, ten nás vidí*“, a půlmetrový dřevěný kříž na hlavním oltáři se viditelně pohnul. Třikrát do strany epištolní, tedy napravo, dvakrát do strany evangelní, tedy nalevo. Zvěst o nebývalém úkazu se rychlostí blesku roznesla nejen po vsi, ale také v jejím okolí. Do Číhošti se začaly sjíždět autobusy plné věřících zejména poté, co se jev na Boží Hod vánoční, tedy 25. prosince 1949, opakoval. Ale to už se do hry dostává Státní bezpečnost. 16. ledna přijel do vsi, zatím neoficiálně, nechvalně známý prokurátor JUDr. Karel Čížek. 28. ledna je P. Josef Toufar na své faře zatčen a odvezen na StB v Jihlavě, odkud ho druhý den převážejí do Valdic. To ještě netuší, že orgány státní moci se rozhodly zneužít celé

záležitosti k proticírkevnímu tažení a jemu samotnému že zbývají poslední 4 týdny života. Bylo mu necelých 48 let.

„Advent je přípravná doba na vánoční svátky“, ujal se po našem příchodu do číhošťského kostela slova opat želivský Vít Tajovský. „Je to podle Písma svatého čas od stvoření světa k narození Pána Ježíše. Ta doba podle tradice židovské trvala čtyři tisíce let. Proto trvá čtyři neděle. Je to doba kajicná, tzn. že lidé si mají uvědomit, co pro ně Kristus znamená, co pro ně přinesl. Lidé se mají připravit na narození Pána Ježíše tím, že mají odložit všechno špatné a zlé, co za uplynulý rok vykonali. Naznačuje se to i rouchem, které kněz obléká při mši svaté, jeho fialovou barvou. Ta je v evropských zemích znakem kajicnosti, znakem sebezáporu. Nepřichází ani v úvahu,“ vrací se opat Tajovský k propagandistickému snímku StB, „aby kostel v té době byl vyzdoben květinami. Určitě ne, to je vyloučeno. To se nemůže dělat. To by se porušila právě ta základní příprava na narození Krista Ježíše.“

◀ Při akci K byl zatčen i Vít Tajovský, foto z procesu 5. 4. 1950

◀ ...tak nějak se to událo

77 Vraťme se ještě k jednomu detailu z filmu. Natáčíme pod kazatelnou, na které stál tenkrát 11. prosince 1949 P. Josef Toufar. Při filmové rekonstrukci před ním leží knihy.

„Ty knihy tam nikdy nepatří,“ ujišťuje mě opat Vít Tajovský. „Nanejvýš tam mohl mít knihu, ze které četl epistolu a evangelium, a potom pořad bohoslužeb. Tam především v tom filmu se ukazoval misál. Tak to je nesmysl, misál nepatří nikdy na kazatelnu, ten patří dolů na oltář.“

77 Do kostela v Číhošti mě doprovodili také manželé Trtíkovi, kteří se o prvním pohybu křížku dozvěděli až později, sami jej nepozorovali. Jinak tomu ovšem bylo o 14 dnů později, na Boží Hod vánoční.

„Nacvičovali jsme před tím vánoční mši, pan farář Toufar byl výbornej muzikant, a na ten Boží Hod jsme ji prováděli,“ vzpomínal Václav Trtík. „Při začátku kázání ten křížek byl stočený směrem ke kazatelně a nahnutej. A během kázání se stočil, jak je dneska vidět, čelem sem. Na to mě upozornila vedle mě stojící tehdy dívka, dneska je to moje manželka. On se tedy vlastně srovnal. Byl vychýlený a já jsem viděl to, jak se srovnal. Takže stál jako dneska ho vidíme tady před sebou, rovně. A když se potom pan farář po kázání na kazatelně modlil, tak ten křížek se znovu natočil směrem ke kazatelně a zase nahnul. To bylo toho 25. prosince.“

„Podívala jsem se na ten křížek, protože to člověk se tam díval pořád,“ připojila se Jaroslava Trtíková, „a najednou ten křížek se srovnal. Všechny vokolo, ty zpěváky, jsem na to upozornila. Chvilí tak zůstal a pak se zase stočil tak, jak byl před tím.“

77 Když mše svatá skončila a vyšli jste z kostela, jistě jste si o tom, co jste viděli, vyprávěli. Co jste si o tom mysleli?

No, že je to pravda. Že se to stalo prostě. To nám žádný nevymluvil.

77 Čili jste přesvědčená, že jste byla svědkem zázraku.

(P. Josef Toufar

Jistě.

77 Verze, podle nichž v tom mohl mít prsty někdo jiný, konkrétně StB ...

„Ne, nikdy,“ doplňuje manželku Václav Trtík. „Naprostě jsem přesvědčen, že to je pravda. Protože se to potom vopakovalo ještě asi za půl roku, kdy už byl pan farář Toufar půl roku mrtev. To už tady byl řeholní kněz Řehoř Josef Papež dosazený a jemu se to stalo taky.“

„Tomu dokonce ten křížek klouzavým letem spadl až na ruce“, vybavuje si Jaroslava Trtíková. „Asi za 14 dní, bylo to na Boží Tělo, tady se držel ten svátek, bylo to ve čtvrtek, sem přišly dvě ženy z Vlašimi. Tady se modlily a najednou se rozplakaly, ten křížek se pohyboval zas. A je to skutečně pravda, je to asi tři měsíce tady byl zájezd z Vlašimi, dva autobusy, a děda jim to vypravoval a tajhle (obrací se a ukazuje) seděla paní, rozplakala se a povídá: ‚To byla moje maminka, ta nám všechno vypravovala‘.“

77 Rázem byla před námi nová skutečnost. Skutečnost, která byla veřejně vyslovena po 40 letech. Všechny známé prameny totiž až dosud hovořily jenom o dvojím pohybu křížku v číhoštském kostele. Není těžké se domyslet, proč manželé Trtíkovi drželi „jazyk za zuby“. Na počátku

roku 1950 byl totiž zatčen nejen P. Josef Toufar, opat želivský Vít Tajovský a řada dalších kněží a řeholníků. StB si přišla i pro Václava Trtíka. Protože nebezpečný byl každý, kdo mohl potvrdit, že kněz Toufar, člověk, který nebyl schopen ani vyměnit pojistky, nemohl sestrojít důmyslné zařízení, kterým by naklání křížku zinscenoval. Můžeme tedy, byť hypoteticky, připustit možnost, že to opravdu byl zázrak?

„Pak to znamená, že tím Bůh sledoval nějaké upozornění věřícím. To by pak ještě bylo nutno pátrat proč,“ ujímá se znovu slova opat Vít Tajovský. „Bylo to na kříži, tedy že ten kříž znamenal třeba utrpení, které po těch 40 letech pak celý národ tady musel snášet, že. To by mohlo být, to by byl jeden z těch výkladů asi možných. Potom tedy i ta smrt pana faráře, že vlastně tak jako Kristus se obětoval, takže on taky měl přinést oběť života.“

77 Co si myslíte o verzi, že StB v tom měla od začátku prsty? Vy jste její praktiky dobře poznal.

Já tedy jsem se klonil vždycky k tomu. Protože tohle jsem nevěděl, že se to dělo dál, já už v té době jsem byl zavřený. Já jsem byl hned druhý den po panu faráři zatčený, takže všechno tohle to nevím. A nevěděl jsem do dneška, skutečně. Já jsem se stále domníval, že oni to tady opravdu nastavili, od počátku, a sice z důvodu, že tyhle podivuhodné věci nebyly jenom tady v Číhošti. Byly v Polsku, byly v Jugoslávii, to je dneska zcela jasné, tam byly nastavené.

77 Když tedy zvažujeme možnosti, jak to mohlo být, pane opate, přistoupíte i na možnost, že to mohlo být něco jako kolektivní sugesce?

No, to by bylo možné. Že to viděli jeden, dva lidi ze začátku, řekli to ostatním a ti si řekli, no počkej, ono možná, že jo. Ovšem teď, když slyšíme, že se to opakovalo, se mi zdá, že už ne. Protože když se to opakovalo za jiných okolností, tak myslím, že už to nejde, takto o tom uvažovat.

77 Novým působištěm P. Josefa Toufara se Čihošť stala v dubnu 1948. To ještě nevěděl, že jeho osud se začal naplňovat. Ani v rodině Trtíkových, kam pan farář chodíval večer na besedu, by nikoho ani ve snu nenapadlo, že osud už rozdal karty.

„Pan farář byl velice společenskéj člověk, k lidem. Každýmu pomoh,“ vzpomínal Václav Trtík. „Šel vokolo, lidi pracovali na poli, von, vlastně taky původně rolník, šel, vzal hrabici, sekal kosou, pomáhal ve žních, sbíral brambory, všechno, všechno dokázal. Člověk zlatého srdce. Se všema lidma vycházel, i třeba z jiných vír, se všema, s každým pohovořil, zlatej člověk.“

77 Vy a vaše žena jste tenkrát byli mladí, nebyli jste ještě svoji, o čem jste si s panem farářem po večerech vyprávěli?

Všechno možný jsme probírali. I se s námi honil na slepou bábu, zpíval s námi na návsi, besedu nás učil tancovat, přijeli i ze Zahrádky, moc společenskéj člověk. S téma staršíma hospodářema v neděli po požehnání i do hospody zašel, vypil sklenici piva, úžasnej člověk.

„On prostě byl takovej, pořád něco podnikal a nejvíc pro ty mladý lidi,“ doplnila manželka Jaroslava Trtíková. „Dělal třeba zkoušky na motorku. Potom večer musel s téma hochama jít do hospody a oni ho vyprovodili s harmonikou až na faru. Před tou mu zahráli a von šel domů. Byl šťastnej, tady v Čihošti se mu strašně líbilo. Říkal „já bych v tý Čihošti chtěl bejt i po smrti“.

77 Možná právě proto, že pan farář Toufar byl bezprostřední, spontánní, asi i důvěřivý člověk, ho ani nenapadlo, že by se mu mohlo něco stát. Po tom, co se tady v kostele začalo dít.

„To von vůbec nevěřil, že by byl nějaký trestanej nebo že by se mu něco stalo,“ byl přesvědčený Václav Trtík. „On věřil, že se to vyšetřit musí. Když to nebudou vyšetřovat světský úřady, že to bude církev vyšetřovat, ale vyšetřit že se to

v každým případě musí. Ale že on by za to byl souzenej nebo zavřenej, to ne. Prostě on jim věřil. Byl tady ve vsi se všema, ať to byli komunisti nebo ne, se všema byl zadobře. A všichni ho měli rádi.“

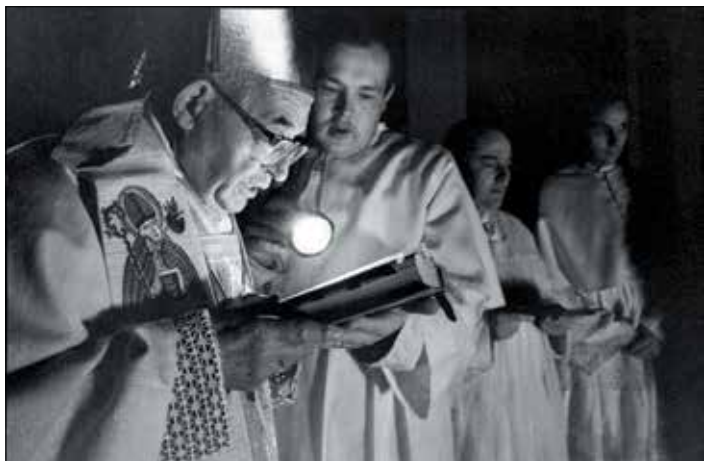
77 První pohyb křížku na hlavním oltáři pozorovalo 19 věřících v neděli 11. prosince 1949. P. Josef Toufar ovšem neměl o ničem ani ponětí. Podle slov jeho neteře Marie Pospíšilové se o všem dozvěděl až druhý den od číhošťského kováře Václava Pospíšila. Ostatně, existuje důkaz. Páter Toufar si sdělení kováře Pospíšila dopsal za původní text bohoslužeb ke třetí neděli adventní. Když se událost 25. prosince opakovala, všimlo si jí už jenom 8 věřících. To už hlášení o nedovolených manipulacích s křížem putuje z tehdy okresního města Ledče nad Sázavou na krajské oddělení bezpečnosti v Jihlavě a odtud do Prahy. Na scénu se dostává státní bezpečnost, která ... pomineme-li verzi, že všechno připravila od prvního okamžiku ... hbitě pochopila svoji šanci. 16. ledna 1950 přijíždí do Čihošti prokurátor Čížek, který si dlouho prohlíží kostel. Kdo ví ... Možná právě tehdy se zrodil nápad využít nevysvětlitelných úkazů jako zbraně proti církvi. Ani ta ovšem nelení. V Čihošti je viděn inkognito se pohybující Ottavio de Liva, designovaný na post pražského internuncia. Protože ves patří do královéhradecké diecéze, ustavuje biskup Mořic Pícha zázrakovou komisi. I na číhošťské faře je v těch dnech živo. P. Josef Toufar, jeho neteř a student, který je tam na bytě, ovšem sobotu 28. ledna 1950 prožili poměrně klidně.

„Až navečer sem přijel nějaký pan doktor z Prahy, s dvěma řadovejma sestřičkami. Byly už v civilu,“ vybavuje si osudný podvečer neteř pátera Toufara Marie Pospíšilová. „Tak jsem jim dala svačinu, nebo večeri, to už nevím, ale jistě jsem je nějak pohostila. Povídali si se strejčkem, a to jsem viděla, že byli dobře známí. A pak za chvíli, bylo tak půl šestý, byla už tma, tak najednou bouchly dveře dole. Tak já jsem rychle otevřela u kuchyně dveře a dva muský,

měli dlouhý kabáty, takový jak nosili hitleráci. A hned křičeli, jestli je pan farář Toufar doma. Povídám je. Přišli, spíš vltli do dveří, co tam strýček seděl s tou návštěvou. Říkali, pane faráři, my jsme od zahraniční agentury a chtěli bysme něco vědět o tom kostele. Strýček povídal: „No tak já s váma pudu. Ale já jsem nic neviděl, já vám toho nemůžu moc říct, jen co jako ti svědci viděli.“ Chtěl se voblíkat, ještě jsem mu říkala strejčku, vemte si teplej svetr, v kostele je zima, a tak von se ještě vrátil, měl takový jenom slabý svetřík, ten zeslíkal a ten teplej svetr si oblíkl, vzal si kabát teplej, ale to nevím, jestli si vzal vůbec čepici, to si nepamatuju, ale ten svetr si oblíknul a šel s nima. Tomu hochovi jsem říkala, dojdi honem k Trtíkům za muskejma, aby šli za strejčkem do toho kostela se podívat, aby tam nebyl sám. No tak von vylít ven, ale v tu ránu se vrátil a říkal v kostele se nespítí a tady dole bouchly dveře. Tak jsem vylít před faru a viděl jsem v záhybu, jak to jedno auto, jak tam stálo, se nemohlo vodtrhnout. To zas mužský už byli po venku a že tam, říkali, přimrzli. A druhý auto za nima, to odjel. A vod tý doby jsem strejčka neviděla.“

77 O dokumentárním filmu Běda tomu, skrze něhož jsme už mluvili. Existuje ovšem ještě další svědectví, svědectví po léta dobře ukrývané. Fotografie, které v lednu 1950, tedy bezprostředně po událostech v číhošťském kostele, nechal P. Josef Toufar pořídit. Věděli o nich manželé Trtíkoví, neteř pana faráře i opat želivský.

„Poprvé jsem zde byl 7. ledna, pan farář mně ukazoval všechna ta svědectví a říkal mně, že lidé by si přáli fotografie,“ zapojil se znovu do vzpomínání Vít Tajovský. „Já jsem říkal, Josefe, tohle nedělej. Za tohle by tě mohli opravdu chytout. Samozřejmě můžeš dokázat, že v tom nemáš prsty ty, ale tohle, jak to necháš rozmnožit, to je velmi nebezpečné. Viš, že dneska se nic bez povolení úřadů nesmí dělat, tak, prosím tě, to nedělej. Pak jsem sem přijel asi za 14 dní a Josef už mně právě ukazoval fotografie, takže to muselo být v této době. A já jsem mu to zase vytknul, říkám, Josefe,

Do kláštera v Želivu se opat Tajovský vrátil v roce 1993

Želivský opat byl duší kláštera i regionu

prosím tě, kolik kněží už bylo zatknuto kvůli tomu, že kolportovali třeba jenom nějaký náboženský tisk. Právě proto jsem chtěl Josefa uchránit. Tušil jsem, že z toho nebude nic dobrého, pro něho tedy, že.“

„ Pane Trtíku, vzpomenete si, jak to bylo s tím fotografováním?

Pan farář měl známého muzikanta z Čáslavi. Když tady hráli na silvestrovské zábavě, řekl mu, že bysme chtěli pořídit fotografie toho křížku nakloněného. Ten kapelník mu slíbil, že mu opatří fotografa z Čáslavi, jmenoval se Peške a ten skutečně přijel. Pan farář mi dal vědět a do toho kostela jsem šel s ním a dělal jsem osvětlovače. Na to si moc dobře vzpomínám. Netrvalo dlouho, během myslím týdne, že už ty fotografie tady byly. Ale zajímavý, že potom když ty estébáci pana faráře Toufara sebrali, na ty faře ty fotografie byly a ty estébáci tam dělali úplný ordie, přeházeli všude všechno, ale ty fotografie, které byly v kanceláři na kamnech, těch si snad nevšímali. Snad to byl taky, můžu říct, zázrak, že se dochovaly až do dnešní doby.

„ Josef Peške, autor fotografií z číhoštského kostela, byl v době natáčení rozhlasového dokumentu, tedy na podzim 1990, osmdesátiletý pán. Stále žil v Čáslavi a na všechno se dobře pama- toval.

To přišel ke mně v pondělí po Novém roce muzikant, který tam hrál na Silvestra, že

si pan farář potřebuje ofotografovat ten křížek, že abych si zavolal, že se spolu domluvíme. Tak jsem volal do Číhoště ráno, tam jsem se nedovolal, tak jsem volal odpoledne. A odpoledne jsem okamžitě Číhošť dostal, tak jsme se dohodli, že ve středu tam můžu přijet.

„ Co jste všechno bral s sebou?

Lampu jednu a fotoaparát Rolleiflex. Šel jsem na faru, kde mně hospodyně řekla, že pan farář je v kostelíčku. Tak jsem šel do kostelíčku a pan farář tam skutečně byl. Přišel jsem k němu, představil se, a když jsem udělal ten první snímek, tak jsem mu povídal, že možná ty schody jsou nějaký pohyblivý a hnul se ten křížek tím, že se pohly schody. Tak jsem z toho štaflete hopnul na ten schod a vono se nikde nic nepohlo. Tak jsem zul boty a stoupnul jsem si na oltář. Udělal jsem snímek, potom jsem slez dolů, udělal jsem další snímek asi z takových 90 stupňů proti oltáři. Pak jsem udělal zepředu snímek, pak jsem udělal z druhé strany ten 90stupňový snímek a pak jsem si zase vylezl na ten oltářiček. A když jsem tam vylezl, tak jsem uviděl, tam už nebylo tolik kytěk, které mi překážely v tom pohlédnutí na ten křížek, tak jsem uviděl to vyklonění. Tam zůstala taková škvíra nenatřeného dřeva, jak se to naklonilo.

„ Díváme se společně na jedinou fotografii, která se mu zachovala. Sanktu- árium má na boku spáru, kde povolila původní barva.

„Vidíte, jak se to vychýlilo,“ ukazuje mně Josef Peške. „Na té fotografii je to skoro centimetr, víc v zadní části svatostánku než vepředu. Ta skříňka, na které byl křížek postavený, ta se tady ponořila. Vysvětlení? Že ty svícny byly těžké a jak to povolilo, tak se to šklublo s sebou. Po- dívejte ... 4 svíčky elektrické, a tady je to připevněné.“

„ Nevěříte na zázrak?

Zázrak byl, že ten křížek nespádl. Že je tolik vychýlený a zůstal tam viset.

Fotografie, kterou na počátku roku 1950 pořídil v kostele v Číhošti Josef Peške, leží znovu přede mnou. Spára na tabernáku pod křížkem, která mohla být prapříčinou pohybu krucifixu, je zcela zřetelná. Stejně tak zachytil Rolleiflex čáslavského fotografa silné kabely elektroinstalace, vedoucí od svícňů přes svatostánek pod křížem. K verzím, které už o číhoštském zázraku existují, přibyla další. Racionální, logická. Natolik přesvědčivá, že i opat želivský Vít Tajovský, který ostatně v zázrak nikdy příliš nevěřil, byl ochoten ji přijmout. Ať už se totiž v prosinci roku 1949 v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Číhošti stalo cokoliv, podstatné je, že kvůli tomu zemřel čestný člověk, kterého ani nelidské týrání nedokázalo přinutit ke lži. A v tom je memento rozhlasového pořadu z konce roku 1990.

Poselství Svatého otce Františka k 94. světovému dni misií 2020 18. října 2020

Milé sestry, milí bratři,

rád bych vyjádřil svou vděčnost Bohu za vaše nasazení, se kterým v říjnu minulého roku celá církev prožívala mimořádný misijní měsíc. Jsem přesvědčen, že v mnoha společenstvích napomohl k misijní konverzi na cestě pod názvem: „Pokřtění a poslání: Kristova církev na misi ve světě.“ V letošním roce, v němž nám pandemie Covid-19 přinesla utrpení a postavila před nás nové výzvy, pokračuje misionářské působení celé církve v duchu slov, která najdeme u proroka Izajáše: „*Zde jsem, mne pošli!*“ (Iz 6,8). Jsou stále novou odpovědí na Pánovu otázku: „*Koho pošlu?*“ (tamtéž). Toto volání vychází z Božího srdce, z jeho milosrdenství a v současné světové krizi se obrací na církev i na lidstvo. „*Jako učedníci evangelia jsme byli náhle zasaženi nečekanou a prudkou bouří. Uvědomili jsme si, že plujeme na stejné lodi, jsme slabí a dezorientovaní, současně však důležití a potřební. Jsme povoláni, abychom veslovali společně. Potřebujeme vzájemné povzbuzení a útěchu. Všichni jsme na stejné lodi. Jsme jako učedníci, kteří jednomyslně a s úzkostí volají: „Hyneme!“ (Mt 8,25). I my jsme si uvědomili, že dál nemůžeme jít každý na svou pěst, ale společně“ (Meditace na Svatopetrském náměstí, 27. března 2020). Jsme opravdu vystrašení, dezorientovaní a bojíme se. Skrze bolest a smrt zakoušíme lidskou křehkost; současně však vnímáme svou silnou touhu po životě a po osvobození od zlého. V tomto kontextu se misijní povolání a výzva vyjít z lásky k Bohu a k bližnímu ze sebe ukazuje jako šance sloužit, sdílet, přimlouvat se. Misijní poslání, se kterým se Bůh obrací ke každému, nás vyvádí z vystrašeného a uzavřeného „já“ a skrze darování sebe sama nás přivádí k novému „já“.*

V oběti kříže, kde se Ježíšovo poslání zvrhuje (srov. Jan 19,28–30), zjevuje Bůh svou lásku ke každému a ke všem (srov. Jan 19,26–27). Od nás požaduje, abychom byli osobně připraveni být posláni, protože on je láskou v trvalé dynamice poslání, neustále vychází ze sebe, aby dával život. Bůh Otec poslal z lásky k lidem svého Syna Ježíše (srov. Jan 3,16). Ježíš je Otcův misionář: jeho život a jeho dílo jsou vyjádřením poslušnosti Otcově vůli (srov. Jan 4,34; 6,38; 8,12–30; Žid 10,5–10). Ježíš, který byl pro nás ukřižován a vstal z mrtvých, nás pak vtahuje do dynamiky lásky svým Duchem, který církvi dává život, přetváří nás v Kristovy učedníky a vysílá nás na misie do světa a k národům.

” Zde jsem, mne pošli!“
(Iz 6,8)

„*Misijní poslání, církev vycházející – to není nějaký program, který musíme uskutečnit silou vůle. Ten, kdo vyvádí církev ze sebestřednosti, je Kristus. V poslání hlásat evangelium jsme činní proto, že nás pobádá a vede Duch“* (Senza di Lui non possiamo far nulla, LEV – San Paolo, 2019, 16–17). Bůh nám dává svou lásku vždy jako první a v této lásce se s námi setkává a volá nás. Naše osobní povolání vychází ze skutečnosti, že jsme Božími syny a dcerami v církvi, jsme jeho rodinou, bratry a sestrami v lásce, kterou nám Ježíš prokázal. Lidská důstojnost všech lidí vychází z Božího povolání, aby byli Božími dětmi, aby se ve svátosti křtu a ve svobodě víry stali tím, čím jsou od počátku v Božím srdci.

Sama skutečnost, že jsme život dostali zdarma, je nevyslovenou pozvánkou,

abychom vstoupili do dynamiky sebedarování. Je zárodkem, který v pokřtěných uzraje jako odpověď lásky v manželství nebo v zasvěceném životě pro Boží království. Lidský život se z Boží lásky rodí, v lásce roste a k lásce směřuje. Z Boží lásky není nikdo vyloučen, skrze Ježíšovu svatou oběť na kříži Bůh zvítězil nad hříchem a nad smrtí (srov. Řím 8,31–39). Pro Boha se zlo, a dokonce hříchy stávají výzvou k ještě větší lásce (srov. Mt 5,38–48; Lk 23,33–34). Skrze velikonoční tajemství proto Boží milosrdenství uzdravuje původní ránu lidstva a rozlévá se na celý svět. Církev, univerzální svátost Boží lásky pro svět, pokračuje v Ježíšově poslání v dějinách a posílá nás všude, aby se skrze naše svědectví víry a hlásání evangelia Bůh znovu projevil svou lásku a mohl se dotýkat a proměňovat srdce, mysl, tělo, společnost a kulturu na každém místě a v každé době.

Misie je svobodnou a vědomou odpovědí na Boží volání. Toto volání však lze pochopit pouze tehdy, žijeme-li v láskyplném osobním vztahu s živým Ježíšem v jeho církvi. Položme si otázku: Jsme připraveni přijímat přítomnost Ducha Svatého ve svém životě, odpovídat na povolání k misii, ať už v životě manželském, zasvěceném nebo kněžském, nebo jednoduše v každodenním životě? Jsme ochotni být vysláni kamkoli, abychom svědčili o své víře v Boha milosrdného Otce, abychom hlásali evangelium spásy Ježíše Krista, abychom měli účast na božském životě Ducha Svatého a budovali tak církev? Jsme připraveni jako Maria, Ježíšova matka, naplno sloužit Boží vůli (srov. Lk 1,38)? Tato vnitřní ochota je velice důležitá, abychom mohli nikoli abstraktně, ale dnes, v současné církvi, odpovědět Bohu: „*Zde jsem, mne pošli!*“ (srov. Iz 6,8).

a komunitární vztah s Bohem. Tato situace by v nás v žádném případě neměla stupňovat nedůvěru a lhostejnost, ale měla by vést k větší pozornosti v našem vztahu k druhým lidem. Skrze modlitbu, ve které se Bůh dotýká našeho srdce a přetváří ho, se otevřeme potřebám lásky, důstojnosti a svobody našich bratrů, jako i péči o tvorstvo. Skutečnost, že se s celou církví nemůžeme scházet ke slavení eucharistie, nám umožnila sdílet situaci mnoha křesťanských komunit, které nemohou slavit mši svatou každou neděli. Otázkou, kterou nám Bůh v této situaci klade: „Koho pošlu?“, se znovu obrací na nás a očekává od nás velkodušnou a přesvědčivou odpověď: „Zde jsem, mne pošli!“ (Iz 6,8). Bůh stále znovu hledá, koho poslat do světa a k národům, abychom vydávali svědectví o jeho lásce, o jeho záchraně od hříchu a smrti, o jeho vysvobození od zlého (srov. Mt 9,35–38; Lk 10,1–12).

Oslava Světového dne misí znovu potvrzuje, že vaše modlitba, reflexe a vaše materiální pomoc jsou příležitostí k aktivní účasti na Ježíšově poslání v jeho církvi. Křesťanská láska, konkretizovaná ve sbírce o třetí říjnové neděli, má za cíl podpořit misijní práci, kterou mým jménem organizují Papežská misijní díla. Odpovíme tak na duchovní i materiální potřeby národů a církví v celém světě, ke spásě všech.

Nejsvětější Panna Maria, hvězda evangelizace a potěšení zarmoucených, misiónářka svého Syna Ježíše, ať nás i nadále provází a přimlouvá se za nás.

Dáno v Římě u Sv. Jana v Lateránu, dne 31. května 2020, na slavnost Letnic

František)

Výzvou pro misijní poslání církve je pochopit, co nám v této době pandemie říká Bůh. Nemoc, utrpení, strach, izolace nás nenechávají v klidu. Doléhá na nás chudoba těch, kdo umírají v osamocení, kdo jsou ponecháni na pospas, kdo přicházejí o práci a výdělek, těch, kdo nemají domov a nemají co jíst. Povinnost dodržovat fyzické rozestupy a zůstat doma je pro nás výzvou, abychom pochopili, že potřebujeme společenské vztahy

(Knižní tipy

Nakladatelství Doron

Uhřetice 76, 683 33 Nesovice
Tel.: 517 367 656, doron@doron.cz
www.doron.cz

Stolní kalendáře

Malá poselství Vojtěcha Kodeta

Kalendář kněze P. Vojtěcha Kodeta je vhodným dárkem i praktickým pomocníkem. Je sestaven z autorových fotografií, doplněných jeho myšlenkami meditativního rázu na každý týden. *Cena 69 Kč*

Naše kostely

Pro všechny, kdo mají v oblibě sakrální architekturu. Fotografie a stručnou charakteristikou kostela na každý týden v roce. *Cena 69 Kč*

Záložkové kalendářiky

Oblíbené záložkové kalendáře jsou vhodným dárkem pro vaše nejbližší, přátele, spolupracovníky nebo spolužáky. Listy na jednotlivé měsíce lze později použít jako záložky do knih. 70×215 mm; *cena 65 Kč*

Národní kancelář Papežských misijních děl

Na Kropáčce 30/1, 500 03 Hradec Králové
tel. 604 838 882, číslo účtu: 72540444/2700
e-mail: pmd@missio.cz, FB: PapezskaMisijniDila
www.missio.cz

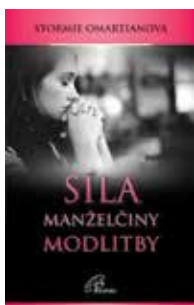
(Knižní tipy

Nakladatelství Paulinky

Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1
t. 224 818 757, objednavky@paulinky.cz
www.paulinky.cz

Stormie Omartianová

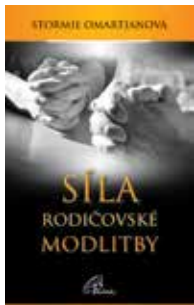
Síla manželčiny modlitby

Žít v dnešní době v úžasném manželství se jeví mnohé z žen jako nedostižná vize. Jak málo v takové věci věří v sílu modlitby. Nechme se tedy my, manželky někdy zoufalé, jindy trpící, ale i ty šťastné, které by rády „jen“ podpořily modlitbou svého manžela, oslovit výpovědi autorky plnou vlastních zkušeností s modlitbou, která může proměnit vás, vašeho manžela i celé manželství. *Brož., 216 s., 235 Kč*

Stormie Omartianová

Síla rodičovské modlitby

Boj o životy našich dětí se odehrává na kolenou. Nemodlit se je jako sedět a zpovzdálí se dívat, jak na naše děti ve válečném poli dopadají střely ze všech stran. Když se však modlíme, jsme v bitvě po jejich boku a svoláváme Boží moc v jejich prospěch. *Brož., 232 s., 235 Kč*

Královéhradecké diecézní centrum pro seniory

srdečně zve na

XV. diecézní setkání seniorů

**čtvrtek 1. 10. 2020 (na Světový den seniorů)
v Hradci Králové**

Téma: Stáří jako inspirace k aktivitě

Program:

• Kostel Nanebevzetí Panny Marie

- 8:45–9:15 Modlitba seniorů za mladé
- 9:15–9:25 Úvodní slovo: PhDr. Veronika Čepelková
- 9:30–10:30 Slavnostní bohoslužba: celebrují královéhradecký biskup Mons. Jan Vokál a apoštolský nuncius Mons. Giuseppe Leanza

• Nové Adalbertinum, Velký sál

- 11:00–11:15 Pozdrav seniorům: Mons. Giuseppe Leanza
- 11:15–12:00 Duchovní život seniorů: PhLic. Kateřina Lachmanová, ThD.
- 12:00–13:15 Přestávka: malé občerstvení, sdílení, informace z Diecézního centra pro seniory
- 13:15–14:00 Starší lidé jako výzva pro pastorační: Mons. Josef Suchár
- 14:00–14:15 Přestávka
- 14:15–15:00 S každým z nás se počítá: Jana Žáčková (reflexe)
- 15:00–15:15 Přestávka
- 15:15–16:00 Benefiční vystoupení královéhradeckého dětského sboru Jitro (výtěžek podpoří Domácí hospic Setkání Rychnov nad Kněžnou)

Přihlášky:

zasílejte **do 29. 9. 2020** na adresu:

Biskupství královéhradecké – Diecézní centrum pro seniory
Velké náměstí 32, 500 03 Hradec Králové
tel.: 495 063 661, 737 215 328, 734 435 360
e-mail: dcs@bihk.cz, cepelkova@bihk.cz (koordinátorka)
web1: www.dcsbk.cz, web2: www.simeon.cz

Nemocní potřebují slyšet a cítit blízkost druhého člověka

Bohuslava Nunvářová z Hradce Králové je jednou z dvaceti dobrovolníků, které do nemocnice a domovů pro seniory vysílá Dobrovolnické centrum hradecké Diecézní charity i díky příspěvkům z Tříkrálové sbírky. Ačkoli by si mohla užívat zaslouženého důchodu, tak pravidelně dochází k onkologicky nemocným do Fakultní nemocnice v Hradci Králové. Má dar přirozeně komunikovat s pacienty a ulehčovat jim tak pobyt. Proč se rozhodla pomáhat právě těžce nemocným a co ji přivedlo k dobrovolnictví, kterému se věnuje už 11 let, jsme se zeptali přímo letošní držitelky regionální Ceny Křesadlo.

Co pro vás ocenění znamená?

Velmi si toho vážím a s pokorou jsem ho převzala. Na cenu jsem byla navržena nemocnicí, a to mne zvlášť těší. Můj první pocit byla radost, ale také závazek, že pokud to jen půjde, budu dál navštěvovat pacienty na onkologickém oddělení. V době karantény jsem na ně moc myslela, jak asi snáší to odloučení od rodiny a už jsem se na ně těšila.

Proč jste se rozhodla pomáhat na onkologii a co vás k dobrovolnictví přivedlo?

Byla jsem zdravá a spokojená se svým životem i rodinou, a tak jsem si řekla, že bych za to měla odevzdat něco ze sebe. Nejdříve jsem docházela k dětem na chirurgii, ale jakmile se otevřelo dobrovolnictví na onkologii, tak jsem se přihlásila a tam jsem se našla. Pacienti na onkologii rozhodně nechtějí být litováni, naopak povídáme si o všem jiném, než o nemoci. Potřebují slyšet a cítit blízkost druhého člověka, spíš než soucit. Jsou to silní lidé, kteří bojují s nemocí, a přitom na sobě většinou nedají nic znát. V tom je obdivuji.

Jak často do nemocnice docházíte a jak se pacientům věnujete?

Nejprve jednou týdně a co docházím i do domova pro seniory, tak jednou za 14 dní. S pacienty si hlavně povídáme, snažím se je povzbudit. Někdy si čteme nebo chodíme na procházky. Nejdříve se jim představím a zeptám se, odkud jsou a jestli na ně doma někdo čeká. Pak se většinou rozpovídáme o životě,

(Dobrovolnice paní Bohuslava má dar přirozeně komunikovat s těžce nemocnými a ulehčovat jim tak pobyt v nemocnici. V červnu s pokorou přijala regionální ocenění Křesadlo za svou dobrovolnickou pomoc a postupuje do národního kola. Držíme palce! Foto: archiv

pacienti si i rádi zavzpomínají. Jednou jsem v nemocnici dokonce zažila svatbu, i když bohužel smutnou, protože dívka už věděla, že bude konec.

Jsem věřící a víra mi taky hodně pomáhá, dává sílu a naplňuje. Někdy se pacienti bojí jít domů a myslí si, že budou rodině na obtíž. Tak se jim snažím dodat odvalu, že naopak budou mít na sebe s nejbližšími čas, všechno si povědět, smířit se nebo si i odpustit.

Pokračování na straně 32 >>>

>>> Pokračování ze strany 31

77 Co vám dobrovolnictví přináší? Pomáháte i v jiném zařízení?

Hlavně uspokojení, že dělám něco užitečného, a také že mohu být inspirací pro svoje vnoučata i přátele. Pacienti mi taky dávají sílu do života. Oni nezafňukají, občas někdo zapláče, ale spíš dělají legraci. My tady často řešíme hlouposti, a tam mají lidé tak závažné nemoci a přitom jsou úžasně silní.

Docházím také do domova pro seniory za jednou paní. Zrovna včera jsem ji navštívila, dlouho jsme se neviděly kvůli pandemii, tak měla radost. I když má už 91 roků a je na vozíčku, tak si rozumíme. Je moudrá jako moje babička. Bavíme se hodně o dětech a cestování. V domově jsou lidé někdy osamocení a potřebují se vypovídat.

77 Jaké máte plány do budoucna?

Pořád si něco plánuju. Každý rok jezdím na pobyty s diecézním centrem pro seniory nebo na různé přednášky, divadlo a túry s hradeckými důchodci. Taky jsem si zažila dost smutků, úmrtí manžela a tak. Ale člověk se musí sebrat a jít dál. I dobrovolnictví je vlastně cesta a jsem ráda, že už zapouští kořeny i u nás.

Ptala se Jana Karasová)

(VZDĚLÁVÁNÍ

Pozvánka na odborný seminář

Poruchy autistického spektra očima rodiče, odborníka, pedagoga

■ Kdy: 3. září 2020, od 15 do 17:30 hod.

■ Kde: Církevní gymnázium Kutná Hora, Jiřího z Poděbrad 288

Seminář vede Mgr. Jaromíra Staňková, lektorka a konzultantka se zaměřením na poruchy autistického spektra s 25letou praxí v pomáhajících profesích v oblasti sociálních služeb a nestátních neziskových organizací a 16 lety osobních životních zkušeností.

V závěru semináře je plánovaná diskuse k prezentované problematice.

Pořádá: Oblastní charita Kutná Hora, Středisko Na Sioně. Seminář je zdarma.

Rezervace na FB: www.facebook.com/strediskonasione/.

Více také na www.kh.charita.cz.

(AKTUALITY**Charita pro Libanon**

Praha: Hlavní město země, kterou v posledních desetiletích drtí hospodářská krize, postihlo 4. srpna po koronavirové epidemii další zdrcující neštěstí v podobě mohutné exploze. Charita ČR proto vyhlásila sbírku Charita pro Libanon na pomoc strádajícím obyvatelům Bejrútu. Jakákoli částka zaslaná na účet číslo **55660022/0800, VS 129**, pomůže lidem, kteří přišli o střechu nad hlavou nebo o obživu.

Charita ČR už přispěla 300 tisíc Kč na okamžitou pomoc, kterou na místě poskytuje Charita Libanon. Jde zejména o zajištění jídla, základních potřeb, odklizení trosky a zdravotní pomoc. Společně s Charitou Švýcarsko a dalšími charitními organizacemi připravuje Charita ČR také dlouhodobější projekt. Z vybraných prostředků podpoří opravu poničených obydlí a těm nejzranitelnějším pomůže s nákupem jídla, příkrývek a dalšího vybavení.

Za jakoukoli pomoc z celého srdce děkujeme! Můžete také přispět pomocí **DMS** na číslo **87 777** – jednorázovou ve tvaru **DMS CHARITASVET 30, 60** nebo **90**; či trvalou ve tvaru **DMS TRV CHARITASVET 30, 60** nebo **90**. Více na www.charita.cz.

Převzato z tiskových zpráv a webu Charity ČR)

Čeští dárci nenechali indické rodiny na holičkách

Indie/Hradec Králové: Krizová opatření vyvolaná pandemií nového koronaviru připravila miliony indických rodin o obživu. Diecézní charitu Hradec Králové proto požádali o pomoc dlouholetí indiští partneři. Jejich výzvu vyslyšeli dárci zapojení do projektu Adopce na dálku, kteří za pouhých deset dní přispěli částkou přesahující 700 tisíc korun. Později se zapojila i širší veřejnost. Díky tomu se už v polovině července mimořádná finanční podpora odeslaná do Indie vyšplhala až na 1 121 195 Kč.

V březnu vyhlášená přísná karanténa byla pro indickou ekonomiku ničivou. Zasáhla zejména nejvíce strádající část indické společnosti a uvrhla ji do ještě větší bída. Do pomoci potřebným se proto bez váhání zapojili také partneři hradecké Diecézní charity v oblastech Bangalore a Belgaum v jihozápadní Indii. Z mimořádných darů nakoupili rýži, luštěniny, olej a další potraviny, připravili z nich balíčky a rozvezli je ohroženým rodinám.

„Jsme Vám vděční za podporu, kterou jste nám poslali. Použili jsme ji především pro děti zapojené do projektu Adopce na dálku. Díky Vám jsme mohli pomoci přibližně 1100 dětem a jejich rodinám,“ vzkázal českým dárcům arcibiskup Peter Machado z indického Bangalore. K poděkování se připojil také biskup Derek Fernandes, který zorganizoval pomoc dalším stovkám rodin v oblasti Belgaum. V Česku na potravinové balíčky přispělo více než 400 dárců. Průměrná výše daru se blížila ke 3000 Kč.

◀ Distribuce potravinové pomoci indickým rodinám, které postihla koronakrize. Děkujeme všem, kdo přispěli do veřejné sbírky! Foto: Adopce na dálku Diecézní charity HK

Protipandemická opatření byla v Indii postupně rozvolňována, aby se lidé mohli vrátit do práce. Situace těch nejchudších rodin se tím nepochybně zlepšila. Zároveň se však výrazně zrychlilo šíření nákazy covid-19. Indie se stala třetí zemí, kde počet nakažených překročil hranici dvou milionů. Onemocnění se nevyhnulo ani emeritnímu arcibiskupovi Bernardu Morasovi, který byl dlouhá léta garantem projektů hradecké Diecézní charity v Indii. Více také na stránkách www.adopce.hk.caritas.cz.

Vojtěch Homolka ▶

Nová auta přispějí k větší dostupnosti sociálních služeb v regionu

Kutná Hora: Během jednoho srpnového týdne si zástupci Oblastní charity Kutná Hora převzali čtyři nová auta, která pomohou zvýšit dostupnost sociálních služeb pro více rodin s dětmi se zdravotním znevýhodněním, pro seniory i lidi s handicapem. Auta byla pořízena z peněz dárcovských výzev, benefičních akcí, Tříkrálové sbírky, grantového programu a projektu dotovaného Evropskou unií.

Tři z nových automobilů poputují do Střediska Na Sioně. Druhá Fabie je uhrazena z Tříkrálové sbírky 2020, kdy bylo záměrem pořízení auta pro terénní aktivizační službu pro rodiny s dětmi a ranou péči. Škodu Octavii se podařilo získat díky výzvě ŠKODA AUTO a jejímu grantovému programu MOBILITA pro organizace poskytující terénní sociální služby.

Čtvrtý vůz je hrazen z projektu „Plujeme do Přístavu“ a budou ho využívat pracovníci Centra Přístav, které poskytuje služby

(OSLAVTE S NÁMI DEN CHARITY

Na podzim se opět dle aktuální situace zapojíme do celostátní akce Den Charity. Kampaň pořádá Charita ČR k svátku sv. Vincence z Pauly (27. 9.), který je patronem charitních zařízení. Charity pro vás dle možností připravují různé akce pro celé rodiny – charitní pouť, dny otevřených dveří, výstavy, soutěže i další zajímavý program.

Chlumek u Luže

■ **sobota 26. září, Pouť lidí dobré vůle za nemocné a trpící**

Oblastní charita Pardubice, Farní charita Chrudim a Oblastní charita Nové Hradky u Skutče srdečně zvou na pěší a cyklistickou pouť na Chlumek u Luže. Pro zájemce bude opět vypraven autobus z Pardubic a Chrudimi.

Více informací naleznete na: www.pardubice.charita.cz, www.chrudim.charita.cz a www.novehradky.charita.cz.

Havlíčkovobrodsko

■ **21.–27. září, Den charity 2020**

v Chotěboři, Humpolci, Havlíčkově Brodě, Ledči a Světlé nad Sázavou. Poznejte centra Oblastní charity Havlíčkův Brod zblízka. Připravila pro vás dny otevřených dveří, prezentace služeb a výstavy, prodej výrobků klientů a doprovodný program pro děti i dospělé.

Více na www.hb.charita.cz a na facebooku.

Žireč u Dvora Králové nad Labem

■ **20. září, Bylinkobraní vol. 2**

od 10 do 17 hodin v areálu Žireč (čp. 1). Přijďte objevit rozkvetlou bylinkovou zahradu v barokním areálu v Žirči a zjistěte, jestli naše bylinky skutečně léčí. Čeká na Vás pohodový den se zajímavým programem vč. prezentace střešních řemesel. Vaší návštěvou pomůžete i dobré věci. Z výtěžku bude podpořena rehabilitace pro nemocné roztroušenou sklerózou, kteří mají v Areálu Žireč svůj domov.

Více také na: www.arealzirec.cz.

sociální rehabilitace, aktivizační programy pro seniory a osoby se zdravotním postižením a sociálně terapeutickou dílnu.

„Největší přínos to má samozřejmě pro naše klienty a zejména pro ty nové, které nemusíme odmítat. Tímto chci poděkovat všem dárcům, kteří přispěli jakýmkoliv způsobem k pořízení nových automobilů pro naši charitu,“ říká RNDr. Robert Otruba, ředitel Oblastní charity Kutná Hora. Více také na www.kh.charita.cz.

Marcela Mommersová ▶

Lucie a její děti už zase mají svůj domov

Sama se čtyřmi malými dětmi a prakticky bez příjmu se v květnu ocitla paní Lucie z Náchodska. Do finanční tísně se dostala v důsledku hned několika nešťastných událostí. Její manžel, který měl na jaře nařízenou karanténu kvůli pandemii nového koronaviru a vzápětí autonehodu, rodinu náhle opustil. Lucie, která je ještě na mateřské, neměla dostatek peněz na nájem a rodině hrozilo vystěhování. Díky pomoci Charity se ale podařilo dluh uhradit, a tak mladá maminka a její děti už zase mají svůj domov.

„Do finančních potíží jsme se jako rodina dostali tím, že manžel, který pracuje na Dohodu o provedení práce, měl koncem měsíce března a začátkem dubna od KHK nařízenou domácí karanténu kvůli Covid-19. Vzhledem k tomu, že v té době měl jen DPP, neměl nárok na nemocenskou, a tudíž jsme jako rodina přišli o příjem. Další měsíc, začátkem května, měl manžel autonehodu, takže jsme přišli o další příjem. Dne 17. 5. 2020 manžel opustil naši společnou

domácnost a zůstala jsem na čtyři děti sama jen s rodičovským příspěvkem a přídavky na děti,“ popisuje paní Lucie sled nešťastných událostí, které její rodinu přivedly do finančních potíží.

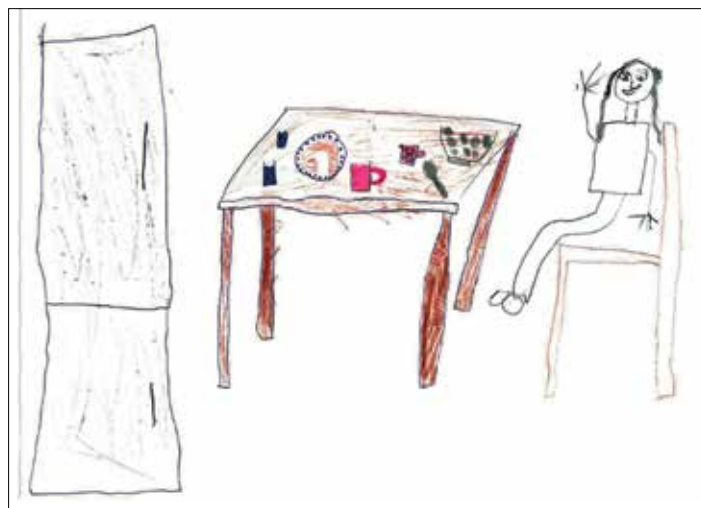
Mladá maminka se proto obrátila o pomoc na sociální pracovníci, místní Charitu i další organizace, které pomáhají matkám s dětmi v nouzi. Oblastní charita Náchod rodině poskytla finanční dar z veřejné sbírky pro Česko: Na vlně pomoci proti bezmoci, díky níž mohla paní Lucie uhradit dlužné nájemné a také zakoupit potřebnou novou lednici.

„Chtěla bych mockrát poděkovat za tuto pomoc, jak finanční, tak i možnost využívat potravinovou banku,“ děkuje všem dárcům za pomoc v nouzi Lucie z Náchodska.

Jana Karasová)
s přispěním paní Celbové z Oblastní charity Náchod

◀ Díky pomoci Charity ze Sběrky pro Česko „Na vlně pomoci proti bezmoci“ nepřišla mladá maminka z Náchodska a její čtyři malé děti o střechu nad hlavou. Foto: archiv Oblastní charity Náchod

◀ Děti paní Lucie děkují dárcům také formou obrázku, který samy namalovaly. Foto: archiv Oblastní charity Náchod

(KALENDÁŘ AKCÍ

Hradec Králové

■ sobota 12. září, Festival bez domova, Kavčí plácek

od 14 do 22 hodin. Na letošním ročníku tradičního festivalu účinkují The Lejzy Beans, Technická pryž, Co čumíš (divadlo Praha), Piano (underground madness), Olin Wajt (generation blend) a Vyhoukaná Sowa (clasic). Nebude chybět ani Módní přehlídka a doprovodný program pro dospělé i děti. Pořádá Oblastní charita Hradec Králové.

Více na www.charitahk.cz.

Červený Kostelec

■ sobota 19. září, Běh pro hospic

7. ročník benefičního běhu pro všechny věkové kategorie pořádá Oblastní charita Červený Kostelec. Registrace je spuštěna. Jestli máte rádi pohyb pro dobrou věc, neváhejte a přijďte si zaběhat! Výtěžek akce bude věnován na vybudování Centra denních a terénních služeb sv. P. Pia, kde získá nové zázemí Mobilní hospic Anežky České, Ambulance paliativní péče a další služby.

Více také na www.behproshopic.cz.

OSLAVTE S NÁMI

DEN CHARITY

a poznejte nás zblízka

21.-27. 9.
2020

Chotěboř

Humpolec

Havlíčkův Brod

Ledeč nad Sázavou

Světlá nad Sázavou

dny otevřených dveří
prezentace služeb a výstavy
informace o možnostech pomoci
prodej výrobků klientů
aktivity pro děti i dospělé
a další doprovodné programy

Více informací najdete na webu a sociálních sítích. Vstup zdarma.

XVI. ročník
mezinárodního
varhanního
festivalu 2020

ZDEŇKA
POLOLÁNÍKA

Bach Strejc Pololáník

Letošní šestnáctý ročník je věnován patronovi mezinárodního varhanního festivalu, Zdeňku Pololáníkovi, k jeho životnímu jubileu.

12. 9. / sobota

Vladimír Roubal (CZ)

Varhanní recitál - Johann Sebastian Bach, Felix Mendelssohn-Bartholdy, Wolfgang Amadeus Mozart, Zdeněk Pololáník a varhanní improvizace.

Kostel sv. Jakuba v České Třebové / začátek v 19:00 hodin / Vstupné 160 Kč.
Pro předplatitele Kruhu přátel hudby 80 Kč.

19. 9. / sobota

Jan Lorenc a Bach collegium 2020 (CZ)

Z Bachových kantát a chorálů (varhany, teoreba, gamba, housle a zpěv).

Rotunda svaté Kateřiny v České Třebové / začátek v 19:00 hodin / Vstupné 160 Kč.
Pro předplatitele Kruhu přátel hudby 80 Kč.

26. 9. / sobota

Michael Bartek (CH)

Varhanní recitál galantně, klasicistně i současně - Domenico Scarlatti, Wolfgang Amadeus Mozart, Jan Křtitel Vaňhal, Zdeněk Pololáník.

Kostel sv. Marie Magdalény v Řetově / začátek v 19:00 hodin / Vstupné dobrovolné.

3. 10. / sobota

Pocta Jiřímu Strejcovi (1932 - 2010)

Americká varhanní hudba a ze skladatelovy tvorby.

Martin Strejc (CZ) (varhany) a Lucie Strejcová (CZ) (zpěv).

Kostel sv. Jakuba v České Třebové / začátek v 19:00 hodin / Vstupné 160 Kč.
Pro předplatitele Kruhu přátel hudby 80 Kč.

10. 10. / sobota

Jubilant Zdeněk Pololáník

Ze skladatelovy tvorby (Te Deum, varhanní Sonáta bravura aj.). Petr Kolař (CZ) (dirigent) a Brněnský filharmonický sbor (CZ), Drahomíra Matznerová (CZ) (varhany).

Kostel sv. Jakuba v České Třebové / začátek v 19:00 hodin / Vstupné 160 Kč.
Pro předplatitele Kruhu přátel hudby 80 Kč.

POŘADÁ KULTURNÍ CENTRUM ČESKÁ TŘEBOVÁ VE SPOLUPRÁCI S ŘÍMSKOKATOLICKOU FARNOSTÍ - DĚKANSTVÍM ČESKÁ TŘEBOVÁ A ZA PODPORY MĚSTSKÉHO MUZEA ČESKÁ TŘEBOVÁ POD ZÁŠTITOU HEJTMANA PARDUBICKÉHO KRAJE MARTINA NETOLICKÉHO A STAROSTKY MĚSTA ČESKÁ TŘEBOVÁ MAGDALÉNY PETERKOVÉ.

ZÁJEMCI O POŘADY KC ČESKÁ TŘEBOVÁ SI MOHOU VSTUPENKY ZAKOUPIT ONLINE PROSTŘEDNÍM INTERNETU NA INTERNETOVÉ STRÁNCE KC - WWW.KCCT.CZ FYZICKY SI JE MOŽNÉ ZAKOUPIT NA INFORMAČNÍM CENTRU ČESKÁ TŘEBOVÁ, TEL. 465 532 805. REZERVOVANÉ VSTUPENKY VYZVEDNĚTE NEJPOZDĚJI DO 24 HODIN. PŮTE BUDE REZERVACE AUTOMATICKY ZRUŠENA!